LJUS LJUS LJUS

VILJA-TUULIA HUOTARINEN

gilla BÖCKER

Ljus ljus ljus

FOTO: Jyrki Nisonen

Vilja-Tuulia Huotarinen (född 1977) är ungdomsboksförfattare och poet. Hon har nominerats till ett flertal prestigefyllda litteraturpriser, och 2011 tilldelades hennes ungdomsroman *Ljus ljus ljus* Finlandia Junior, Finlands motsvarighet till Sveriges Augustpris i kategorin bästa barn- och ungdomsbok. Boken har uppmärksammats för sin berättarteknik och sitt direkta läsartilltal, och är en vacker tonårsskildring med mörka stråk, som går rakt in i läsarens hjärta.

LJUS LJUS LJUS

VILJA-TUULIA HUOTARINEN

Översättning av Janina Orlov

gilla
BÖCKER

Författaren tackar Centralkommissionen för konst, Finska kulturfonden, Hämeen Taidetoimikunta och Östersjöns författar- och översättarcentrum i Visby.

Citatet på s. 10 ur *Främlingen* av Albert Camus är hämtat från Sigfrid Lindströms översättning (2004).
Citatet på s. 14 ur *Den gudomliga komedin* av Dante Alighieri är hämtat från Nils Lovéns översättning (1856-57).

FILI
FINNISH LITERATURE EXCHANGE

Boken har översatts med stöd av
FILI – Finnish Literature Exchange.

Gilla Böcker
www.gillabocker.se

Originaltitel: valoa valoa valoa
Översättning: Janina Orlov
Omslag: Louise Bååth, kingisland.se, och Tuija Kuusela
Tryckt av Nørhaven, Danmark, 2014
ISBN 978-91-86634-46-9

Jag har skrivit dikter om en Hemlig Syster.
Man har frågat mig vem hon är och vad som hände med henne.
Efter att ha hittat Mariia Ovaskainens manuskript
har jag svaret.

V-T.H.

Sail away sweet sister
sail across the sea
Maybe you'll find somebody
who loves you half as much as me

Queen

1

DÖDEN DÖDEN. Så brukade Astrid Lindgren och hennes systrar inleda sina telefonsamtal med varandra. Ta livet av döden. Men försvann den ur deras drömmar?

Första gången Mimi ringde mig härmade hon Kalle Anka. Ni vet ju hur han låter i gamla amerikanska tecknade filmer? Fast det vet ni inte. Ni var ju inte födda då. På det avlägsna 70-talet eller tidigare.

Kalle Anka sa ungefär så här:

Kschunde shjag få tschjala med fröken Ovashkainen?

Jag, fröken Ovaskainen, är född på 1970-talet och den kvällen hade jag tittat på tecknade serier. Så jag visste nog vem som fanns i andra änden av tråden.

Det var år 1986 och Tjernobyl hade precis exploderat.

Om ni inte heller visste det kan ni skämmas. Det är allas gemensamma olycksår.

För mig blev det sommaren då jag slutade prata med mina föräldrar. Det blev sommaren som jag blev tvungen att hålla tyst om i resten av mitt liv.

Men nu tänker jag berätta allt för er.

För man ska inte skydda någon från kärleken.

SÅ DÄR. Nu har jag skrivit första sidan.

Vad tror ni, blir det enklare efter det här?

I synnerhet efter den där meningen om kärlek.

MAN KAN BÖRJA en historia på ziljoner olika sätt. För jag har inte börjat än: jag har bara presenterat en Mimi och en fröken Ovaskainen och en olycka på ett kärnkraftverk.

Mimi och fröken Ovaskainen och olyckan är laddade vapen.

Sådana brukar författare plocka fram i början av berättelsen. De hänger stolt upp dem på väggen …

Hur går det för dem längre fram?

De avfyras.

Erich Segal inleder sin *Love Story* så här: *Vad kan man säga om en tjugofemårig flicka som är död?* Segals inledning tilltalar mig mer än den här som man anser vara världens bästa: *Idag dog mamma. Eller kanske igår; jag vet inte.*

Men så har man aldrig tagit flickor på lika stort allvar som mammor i litteraturen.

Erich Segal och Albert Camus. Dödsförfattarna.

Man måste leva länge för att klara av döden.

Det är inte bra om döden kommer till någon alltför närstående, alltför tidigt.

Eller om det blir fler dödsfall.

Då inser man (fortfarande alltför tidigt) att de inte kommer att ta slut. Någonsin. Då börjar inte livshistorien särskilt bra. Man skulle kunna säga att den börjar så dåligt att det inte kan bli värre.

Innan man kan klara av döden måste man leva länge.

Därför kommer det att hända en massa i den här historien före döden.

Ett helt liv.

LJUS LJUS LJUS. Det var allt som kom för mig när jag såg Mimi på stranden den första gången. Hon stod med ryggen åt mig. En skitig badhytt lutade sig mot henne. Hon tittade inte drömmande ut mot sjön, hon var urförbannad. Som om hon inte alls hade väntat på mig. Vinden bullade upp hennes jacka i ryggen. Inte som ett segel. Inte som om hon var på väg att lyfta.

Tills hon vände sig om och jag såg hennes blick.

En brinnande sorg.

Som riktades mot mig. En bottenlös sorg som jag tidigare bara hade kunnat fantisera om.

Eller hade jag? Jag som alltid har haft en botten. Väggar och tak. Mamma och pappa och storebror och katt.

När en människa upptäcker sin blivande kärlek sugs

allting omkring henne in i den blivande kärleken. Hela sjön försvann in under kragen på Mimi. Slurp. Kragen slukade strandbjörken och den skitiga badhytten. Barnen med flytdynor och volleybollspelarnas vita sand var utsuddade.

Bara Mimi fanns kvar.

Öppen jacka och öppen hud.

Man talar ibland om ett öppet hjärta. Men egentligen menar man då att cellerna andas och håren reser sig. Den röda och varma hudens beredskap.

Just då är vår yta det allra känsligaste hos oss.

Mimi erbjöd mig sina ögons bottenlöshet för att jag skulle hämta upp något ur djupet. Hon sa:

Ett steg till och jag skjuter.

BÄSTA LÄSARE!

Den berömde ryske författaren Anton Tjechov befallde att första sidan i en berättelse skulle rivas itu. Den berömde ryske författaren ansåg att början på en berättelse är naturskildring av värsta sort.

Så där ja.

Riv på bara. Boken är er!

Eller bibliotekets. Men bibliotekarier visar förståelse i dylika fall.

Om ni anser att beskrivningen av Mimi är naturskildring av värsta sort kan ni börja läsa först här.

För nu börjar handlingen.

Mimi sa:

Ett steg till och jag skjuter.

Jag svarade:

Muuh.

Jag bodde intill en kohage. Och jag hade bott i den här byn jävligt mycket längre än Mimi. Hon hade ingen rätt att kommendera mig på mina egna stränder. Hon hade helt nyss flyttat in i det vita huset på backkrönet och var säkert rädd om kvällarna. De som inte är födda på landet är alltid rädda.

Jag hade kommit till stranden för att låna ut min lärobok i svenska, Mimi hade nämligen blivit underkänd.

Gud i himlen, att bli underkänd strax efter att man kommit till en ny skola!

Mimi såg på mig som man tittar på någon i gamla filmer med Clint Eastwood.

Man skjuter hål med ögonen.

Hon avfyrade sin brinnande sorg mot mig. Och jag rörde mig inte ur fläcken. Jag steg inte undan och vacklade inte till. När en människa känner igen sin blivande kärlek sugs allting runt omkring in i den kärleken.

Och människan har inte kvar någonting. Bara en annan människa.

Där stod jag och tog emot ljus ljus ljus i en skottserie.

Tills Mimi sa:

Kan du göra mig en tjänst? Kan du spela min vän?

BÄSTA LÄSARE!

Skådespeleri är NYCKELN till den här berättelsen.

Stoppa den i fickan.

I som här inträden, låten hoppet fara!

NYCKLAR öppnar lås. Klick! Snart kommer ni att avslöja hemligheter. Olyckskedjor. Vindslabyrinter.

Ni kommer i alla fall att tro att ni gör det.

I det vita huset på kullen till exempel, finns en mamma som sminkar sig till döds. Hon skapar skådespel med kajal och ögonskugga. Mimi räcker fram föremål till mamman och mammans händer tar emot dem. Pudret dammar över väggarna.

Mamman själv är en NYCKEL.

Men nu går jag händelserna i förväg.

VILL JAG SPELA hennes kompis?

Vill jag att man leker med mig?

Vill jag vara skrattretande?

Det hade jag blivit redan innan vi träffades på stranden.

I högstadiet kan som bekant vad som helst börja med bara ett rykte. Till exempel om att någon använder droger. Jag hade sett Mimi göra det. Rättare sagt: jag hade sett en

snusspruta. Jag tyckte att det såg ut som en knarkspruta och den närmade sig hennes arm.

Ni 2000-talets läsare har naturligtvis sett ziljontals knarksprutor. Det dräller faktiskt av dem på gräsmattorna i parkerna. År 1986 var de inte så vanliga. Det var bara Åbo som utmärkte sig genom sitt rykte som knarkstad. Där bar man iland droger från färjorna i samma takt som åboborna tryckte in dem i venerna.

Jag var fjorton och såg min första knarkspruta.

Den visade sig vara en snusspruta.

Vid samma tid satt en panelhöna med lilafärgad hårkam på bänken vid min busshållplats och sparkade i marken med sina boots. Jag råkade säga att den nya tjejen använder droger. Jag inte bara råkade, jag sa det faktiskt med kraft. Vi kacklade tillsammans och upplevde att vi hörde ihop för att vi skvallrade.

Följande dag pratade hela skolan om vad jag varit med om.

Det hade sett ut som om Mimi hade stuckit en spruta i armen. Inför panelhönan hade jag verkat som om jag visste vad jag pratade om. När jag fick höra om snussprutan var det redan för sent.

Belastning, väste Mimi när jag gick förbi henne vid skolans rökruta.

Dra åt helvete, skrek hon och trampade med flit på tofsarna till mina blå mockastövlar.

Du ska väl peta i dig några piller, sa hon i toakön.

ATT JAG INTE kunde annat än dra efter andan i ljuset ljuset ljuset beror på allt jag berättat ovan.

Vill jag spela hennes kompis.

Det är jag skyldig henne.

Alltså nickade jag.

JAG SKA BERÄTTA en sak för er medan jag och Mimi sätter oss på cyklarna.

Jag hade levt så länge i dunkla rum att jag kände igen ljuset. Vårt hus med lågt i tak var byggt av brunt tegel och fönstren var stängda till hälften. På våra tapeter blommade alltför små blommor mot en alltför brun bakgrund och varenda en av husets lampor var innesluten i en skärm. Och 1980-talets plastsoffor anlände aldrig för att lätta upp den tunga bokhyllestämningen i vardagsrummet.

Mitt eget rum låg i källaren. Pappa skojade: Där det undermedvetna hör hemma. Jag vet inte om det var ett skämt. Pappas skämt var ofta sådana att man inte märkte dem. I djungeln lever en apstam som har sex 100 gånger om dagen. Skämt eller allvar?

I vårt mörka hus brukade mamma laga mat och pappa läsa tidningen.

Mammor och pappor som beter sig på det viset känner ni igen från andra berättelser.

Matlagning är ett uttryck för kärlek. Kanske ätande också är det.

När jag bar in den tomma tallriken i köket tog mamma kärleksfullt emot mig. En godkännande grop visade sig i hennes kind.

Alltså:

Där hemma stod pappa för skämten och mamma för maten.

Båda två sparade de på rösten.

Det vanligaste ordet som ekade hos oss var:

Schh.

Har ni märkt att man inte behöver motivera tystnad? Man ska bara respektera den.

Pappa läste i tystnad. I tystnad koncentrerade sig mamma i köket. I all denna tystnad gjorde storebror sina läxor.

Det var bara jag som ville spränga mitt rum i luften.

Jag längtade efter en jättelik smäll! Jag längtade efter ljus som skulle flamma upp från en neonfärgad värld. Det skulle glänsa och spraka åt alla håll. Gnistra till! Ljuset skulle strömma från knut till knut som glädje. Eller kanske hat. Vad som helst som inte dolde eller kastade skugga över något.

Varför är det alltid så tyst hos oss, sa jag till mamma.

Är det inte trevligt med lugn och ro, sa mamma.

Nej. Trevligt för er. Men inte för mig.

Jag artikulerade så noga jag kunde. Efter det att jag fyllde fjorton hade jag börjat tala till mina föräldrar som till småbarn. Långsamt och med betoning av varje stavelse.

Mamma svarade ingenting på det.

Självfallet inte.

Schh!

NÄR TJERNOBYL exploderade på våren 1986 kom Mimi till vår skola.

Ett snabbt och osynligt moln passerade över gränsen.

Strålande partiklar flög omkring.

Vinden hämtade konstigt regn långt bortifrån.

Ljus som svävar över hindren som ett rop.

Ljus som susar och brusar som blod och sav och alla vätskor som susar och brusar i vår kropp.

Då var det bara en flyktig tanke. Och Mimis ljus var inte riktat mot mig. Ingenting i Mimi var riktat mot mig. Jag blev en belastning och en lögnare. Jag tog en så lång omväg runt henne som möjligt.

Så ni kan vara säkra på att när Kalle Anka ringde mig trodde jag att det var ett skämt.

Jag låtsades att jag inte var fröken Ovaskainen.

På den tiden fanns inga telefoner som rymdes i handflatan. Det fanns bara ett åbäke i hörnet av tamburen som alla svarade i. Sladden till åbäket nådde ända till bortersta hörnet i klädkammaren. Ifall man ville prata där. Och det ville jag.

Ett ögonblick. Jag ska be henne komma.

Visste jag att stunden var kommen då ingen längre skulle skydda mig från kärleken? Svårt att säga. De viktigaste sakerna glöms alltid bort. Hur som helst minns jag att jag ändrade rösten och sa:

Mariia Ovaskainen.

Onödigt högt.

Som om jag sedan länge hållit andan.

SÅ DÄR JA. Det första kapitlet blir lite halvfärdigt. Men jag har hört att det är modernt med kapitel på hälft. Jag, Mariia Ovaskainen, är ingen författare. Det är ingen vits för mig att pröva på någonting nytt och märkvärdigt.

Här har jag nu försökt prata lättsamt.

Trots det ska ni göra paus innan ni fortsätter till nästa kapitel.

Ögonen blir ju trötta av det här.

2

JAG SA NYSS att jag har pratat lättsamt.

Jag vet inte hur man annars ska prata om det som är sant och viktigt.

Också detta är sant: ni ser hur vi cyklar i den gröna vinden. Allt fräscht och gott växer upp på ett ögonblick när det är sommar. Lätt. Lustfyllt. Som kärleken.

Klart att Mimi cyklade först. Inte bredvid som en riktig vän. Mimi visslade på den amerikanska låten ”I just called to say I love you”. Jag spelade hennes vän som lyssnade till hennes visslande och var rädd för vad som skulle hända sen.

Mimi hade riktat sin brännande sorg mot mig.

Öppen jacka, allt öppet.

Hur var det möjligt? Det var inte värt att avslöja någonting som helst för mig. Då skulle ju hela skolan få veta.

Men nu var det inte förnuftet som talade.

Utan huden.

Jag hade känt hennes doft. Därför trampade jag envist efter henne, jag trampade trampade trampade med lös kedja.

Jag sniffade.

Hemma hos oss lärde man sig att använda sina sinnen. Jag överlevde för att jag smakade på maten. Marinerade aromer. Kryddor. Häftigare andning. Jag hade lärt mig att lyssna till tankar och avstånd emellan människor. Jag skulle tro att jag identifierade de olika stadierna i mammas sjukdomsförlopp via hennes svettlukt.

Nu utsöndrade Mimi två slags budskap: Kom hit och Håll dig borta.

Hon var rädd.

Det var ingen instinktiv rädsla. Av instinkt flyr man undan det som kommer annanstans ifrån. Främlingskap. Mimis rädsla växte upp ur henne själv. Det var en drift. Rädsla för det bekanta. Och är man beroende av driften kan man inte fly undan någonting. Driften är blodet som glöder genom vår hud och gör den känslig.

Hett brusande ljus och sav och andra vätskor.

Som kallade på mig.

BÄSTA LÄSARE!

Medan vi trampar förbi rapsfälten kan ni studera mig i lugn och ro. Jag har ingenting emot att man ser på mig. Jag är fåfäng. Var och en som känner sina mörkaste sidor vet att den inre skönheten verkligen är den flyktiga. Därför är det bäst att vårda sitt utseende.

Om ni börjar uppe på hjässan finner ni utväxt. Mitt hår är sandfärgat. Emellanåt blir det mörkrött. Och det glödde mörkrött den andra juni år 1986. Jag hade sprejat luggen med hårlack. Av märket *stu-stu-stu-stu-Studio Line L'Oreal*, känt från reklamen.

Mina ögon är små och gröna (mycket kajal!).

Öronen är verkligen små.

Tuttarna är ojämna.

Jaja.

Nu kan ni sluta titta.

Det står *New York* på min tröja.

Det är ingen slump. Amerika är det bästa jag vet. Där är det häftigt att vara lite fåfäng.

Enligt amerikanska modetidningar ska kvinnor framhäva sina bästa sidor med scarves. Jag har bundit scarves på alla möjliga ställen. Till och med på min putande mage. På magen som putade. Putmagen beror på att jag inte sysslar med motion och det beror i sin tur på att man i vår by känner blodsmak i munnen på grund av skidåkarna som gett trakten ett rykte.

Mina ben är inte krumma. Mina höfter är inte barnaföderskans höfter. Mina yttre blygdläppar växer mer än jag tillåter dem.

En ziljon halskedjor om halsen och runt vristen.

Ser jag ut som Sandra?

Sandra var en sångerska vars fans skickade henne smycken med flygpost. Tills hon slutade använda smycken och inte visste vad hon skulle göra med alla gåvorna som föll ur kuverten.

Av någon anledning har jag alltid tyckt att det är en sorglig historia.

Jag ser sångerskan som sitter vid brevlådan och gråter högt bland broscher, halskedjor och spännen.

Men varför gråter hon?

År 1986 låg låten "Maria Magdalena" etta hos många radiostationer ute i Europa. Jag ställde upp som luciakandidat i skolan men de sa att jag var alltför lik Sandra.

Om man inte kan vara Lucia lönar det sig att vara en jävligt vacker Sandra.

Maria Magdalena: *You need love you need love!*

BÄSTA LÄSARE!

Ni har ett ärende till mig.

Man har sagt till er på skrivarkurser: Beskriv inte personerna för mycket.

Låt läsaren själv komma underfund med hur personerna ser ut!

Man har sagt till er: Visa, förklara inte!

Och på inga villkor några långa listor med adjektiv.

Jag, Mariia Ovaskainen, har precis börjat på den här historien.

Jag håller på att lära mig skriva.

Så vi provar att göra föregående stycke på ett annat sätt:

jag sparkade fart på cykeln med mina sandaler
                        och mina röda hårslingor slet sig loss som
humlans blommor som samlade skräp i vinden
    det doftade *Studio Line*
och det var knappt jag såg pedalerna under min putmage
färgglada scarves fladdrade   Sandra-Lucia
                        var klädd enligt reglerna
    i olikfärgade chiffongdukar
                        Maria Magdalena sjöng: *Promise me joy!*
New York viskade reliefbokstäverna på min collegetröja
New York   jag flög mot Mimi och
                        drömde utan att veta om det
                        om ljus.

DET DOFTADE nyklippt gräs när Mimi hoppade av cykeln på gården till det vita huset. Det doftade nyklippt gräs när hon låste cykeln. Det doftade nyklippt gräs och dörren till det vita huset knarrade när Mimi skar upp mig med sitt bländande leende:

Välkommen till Oredan.

Jag frågade:

Har det här huset ett namn?

Ja, från och med att vi kom hit, sa Mimi. Jag och faster Kylli och 59 och 62.

OREDAN.

Ett uppochnervänt hus.

Ett hus där det undermedvetna bodde på vinden (mamman som sminkade sig till döds) och källaren bara innehöll kalla potatisar.

Människorna ensamma i sina rum: Mimi på övervåningen och faster Kylli i kammaren och mormor i den andra kammaren och 59 och 62 framför teven.

Ni vill naturligtvis utforska huset helt på egen hand.

Bästa läsare!

Gör så här:

Nu är vi alltså i tamburen. De färgade fönstren i tamburen vetter åt tre väderstreck. Varma sommardagar lyser fönsterglasen i blått och rött som ögonlock på kvällshimlen.

I skafferiet bligar musögon.

I hallen hänger en lång rad jackor som ingen använder.

Det finns en bakugn som ingen använder.

Doft av svala äpplen.

Köksdörren går inte att stänga helt, den studsar tillbaka om man försöker.

På väggarna i kammaren hänger bilder av släktens svartvita kvinnor och bredvid sängen finns en askkopp.

Längst bort finns en dörr som leder till den andra kammaren.

En trappa leder ner i källaren

En trappa leder upp till övervåningen.

Överallt finns högar med vanliga saker som kollegieblock och tomma mjölkförpackningar och ljusstumpar och garnnystan och plastpåsar.

En porslinshund på ugnsbänken.

En toa som man aldrig kallar badrum.

Det finns ett grönt tidningsskåp och ett vitt medicinskåp och ett långt bord och långa gröna träbänkar.

I det vita medicinskåpet står en rad pillerburkar.

På vinden finns ... nå.

Jag har lärt mig av den ryske författaren.

Tänk själva ut fortsättningen!

I själva verket vill jag berätta om Mimi.

Det enda viktiga i den här historien är Mimi.

Hennes brinnande sorg.

Det finns garanterat inte ett enda kastrullskåp som skulle vara lika viktigt.

Jag skulle vilja beskriva Mimi så att ni såg henne framför er.

Den synen skulle ni aldrig glömma:

Mimi LJUS
öppnar tamburdörren LJUS
med smala handleder LJUS
kvinnliga former LJUS
en liten darrning i mungipan LJUS
en spottsträng från över- till underläppen LJUS
Mimis LJUS
vita hår som strålar LJUS
och ett litet rött spänne vid högra örat LJUS
öppen jacka LJUS
öppet hjärta LJUS
Mimis LJUS
grå ögon sveper över trakten LJUS
(som en fyr vars öga träffade mig).

BÄSTA LÄSARE!

Parentes är ett tecken på berättarens osäkerhet.

Jag har redan använt parentes fyra gånger. Av det kan ni dra slutsatsen att jag är mycket o-.

(Ärligt talat tycker jag att alltför säkra berättare verkar känslolösa.

Tycker inte ni också det?)

I DET VITA huset satt den lilla mormodern vid bordet och knäppte bubbelplast. En svarthårig kvinna som påminde om

en man diskade lika raskt som om hon hade använt motorsåg. Samtidigt som vi brakade in slog domkyrkans klocka i radion.

Pam-pa-pam

att klockorna slog just nu –

Mariia har kommit för att plugga svenska! skrek Mimi.

Jag lyfte upp ryggsäcken i luften som om man hade kunnat se boken genom den.

Den svarthåriga kvinnan som liknade en man lyfte händerna ur diskhon. Det var faster Kylli. Hon bad om ursäkt och sa att hon var ledsen över att hon fortsatte diska trots att det kom gäster. Men ingen annan i huset diskade, sa faster Kylli, aldrig.

Hon sänkte ner händerna i vattnet igen.

Mormor gol där hon satt vid bordet.

Gå, gå, väste Mimi.

Mormor lyfte sina bleka händer och började känna på mig. Hennes händer vandrade från kinderna till håret ner till axlarna och chiffongscarvsen. Särskilt noga var hon med knappraderna på axlarna. Hon placerade gång på gång sina fingrar på byxornas snören och stället där huden mötte tyget. Hon strök över tröjans konturer som för att forma mina kläder på nytt.

Eller mig.

Jag förstod att hon var nästan blind.

Därför hade hon rätt att med sin kropp utforska min kropp.

Mariia är min nya vän, sa Mimi ömt till sin mormor.

Det är bra det, sa mormor och nappade åt sig arket med bubbelplast. Hon tryckte sina naglar genom plasten och jag ryckte till som om hon hade rört vid mig på nytt.

Det skrämmande med blinda människor är hur de ser oss.

Plötsligt blev jag osäker på hur man egentligen ska spela vän.

Vid närmare eftertanke var jag just då osäker på hela världsalltet.

Mariia med två i, påpekade Mimi.

Mormor nickade.

Vi ska läsa svenska nu, sa Mimi på svenska.

Hon sa det till sin mormor.

Faster Kylli plaskade och skummade och gned och gnuggade och det om det.

Med en gång var vi i det mörka trapphuset. Vi gick förbi två gamla män som satt på en soffa i ett rum och glodde på teve.

Böljade gardinen i vindsfönstret som ett hårsvall?

Jag följde efter Mimis bara fötter som blinkade framför mig. Ficklampans ljuskägla.

VID DET HÄR laget är ni säkert irriterade över min fåraktighet. Det var Mimi också. Hon slet ryggsäcken ur min hand och tog fram min svenskabok. Jag frågade inte vad som

hade hänt med hennes egen bok. Kanske hade hon ätit upp den.

Sy syr sydde sytt.

Vinna vinner vann vunnit.

Jag stod i dörröppningen och undvek att titta på Mimis mun som mumlade på svenska och var rummets medelpunkt.

Vad kan man säga om en fjortonårig flicka? Förutom att hon längtade efter döden.

Och mig.

Hon var inte en av de där bleka varelserna som drev omkring i portgångarna och vars hela tillvaro byggde på att se ut som om de längtade efter att dö.

Hennes mun var stor och röd.

Hon slukade livet. Liksom också döden. Samma tårta. Med samma lust.

Hon var mycket hel och mycket stark.

Inte ett dugg bruten.

Och kanske just därför … Åh Gud!

Nu måste jag ta ett steg bakåt:

JAG TOG ETT steg bakåt. Mimi strålade i ena sänghörnan. Jag väntade. Stämningen blev besvärad. Låtsasvännen hade kommit med sin lärobok i svenska. Vad skulle hända sen?

Det undrar vi alla över och väntar på.

Tills

efter *glömma glömmer glömt*:

Dumskalle, varför kom du.

Det sa Mimi.

För att jag är nyfiken, svarade jag.

Har du botat din nyfikenhet nu?

Mimi uttalade frågan lika noggrant som jag brukade tala till mina föräldrar. Därför visste jag att hon var road.

Men hon hade vänt sig mot mig på stranden.

Den brinnande sorgen riktades mot mig.

Därför frågade jag:

Varför bad du att jag skulle leka din vän?

Mimis vänstra fot lyfte från sängen och benet sträckte sig långsamt mot bandspelaren i fotändan. Två tår stora som färskpotatisar lyckades trycka på play.

Spela, rättade Mimi och överröstade den dånande musiken. Jag skojar inte.

Accept sjöng på engelska: *Svårt att förstå svårt att hitta på ett sätt att vara tillsammans på.*

Mimi sa:

Dessutom bjöd jag hit dig för mormors skull. Hon har fått för sig att jag behöver en vän.

Efter att ha funderat ett tag tillade hon:

Fast vad angår det dig.

Det gör det inte.

Fast du tror att det gör det!

Jag var förvånad över att ingen annan av skolkompisarna hade tagit sig hit med sin svenskabok. Under våren hade ett harem med riviga flickor i skinnjacka uppstått kring Mimi. I åttan är det omöjligt att veta vilket rykte som leder till utfrysning och vilket som är till nytta när allt kommer omkring.

Men nu var det i alla fall så att det var mig Mimi bad komma till stranden och ingen annan. Mimi hade lett mig till sitt rum med sin ljuskraft och här var jag nu. Jag tänkte inte smita från platsen.

Nu skrek hon:

Varför blandar du dig i mina affärer, idiot?

Jag svarade kyligt:

Om du skriker så där tror din mormor att din låtsaskompis och du har ett låtsasgräl.

Mimi sparkade till svenskaboken. *Visesvisesvisesvises* fladdrade sidorna.

Varför ljög du om drogerna?

Så där ja. Så långt hade vi kommit.

Jag hade redan bett henne om ursäkt en gång. Det var sista veckan i maj. Bara jag, Mimi och chauffören satt i bussen. Jag gick fram till Mimi som satt längst bak och sa att jag var ledsen. Hon drog hatten djupare ner i pannan och vände sig mot fönstret. Hon var klädd i cowboyhatt och harlekinmönstrade trikåer. Hennes utstyrsel var även på

åttiotalet så korkad att jag genast förlät henne trots att hon inte förlät mig.

Accept.

Godta. Smälta. Förstå.

Komma på ett sätt.

Mimi vajade i takt med musiken, hopkrupen som om hon var redo för språng. Jag stod i dörröppningen och flyttade vikten från ena benet till det andra. DUM-DU-DUM. Våra rörelser. En klumpig dans. Vajande och viktbyte. DUM-DU-DUM.

Vips, så fanns det ett band mellan oss.

Samma rytm.

Det finns inget kraftfullare språk än kroppsspråket.

Huden. När den hettar.

Jag sa plötsligt:

Kärnkraftverket i Tjernobyl.

DUM-DU-DUM.

Jag fortsatte snabbt:

Tjernobyl har gjort mig galen. Jag åt harsyra under ett träd i det sura regnet.

Jag sa med darr på rösten:

Jag blev gaalen.

DU-DUM.

Där berättade jag sanningen samtidigt som jag spelade teater.

Bästa läsare!

Detta är NYCKELN.

Den bästa skådespelaren är den som talar sanning.

Inte lever sig in. Utan genomlever det som kunde vara sant.

För henne.

Går upp i det.

BÄSTA LÄSARE!

Låt ljuset lysa på det här stället.

Skådespeleri är inte detsamma som att låtsas.

Om ni inte fattar det kan ni lika gärna sluta läsa precis här.

NYCKELN gavs i det vita huset och ett under inträffade.

Mimi stannade inte till och började glo på mig. Hon fortsatte röra sig, hennes hälar skrapade mot golvet. Tändstickor. Hennes armar höjdes och sänktes långsamt när hon skrattade med låg andfådd röst.

Hon sa:

Schjag åt ocksschå av drschom.

Varför påstås det alltid i historier att tiden stannar upp i det ögonblick man möts?

Mimi och jag rörde oss mot varandra och ingenting hölls längre på plats.

Vi blev höörda.

Stöööörda.

BÄSTA LÄSARE!

Fast jag vet ju inte om ni är bäst.

Ni kanske hör till dem som sparkar andra i skallen? Jag är i alla fall tvungen att ta fasta på det goda som finns inom er. Annars skulle jag inte berätta någonting alls.

Jag har presenterat Mimi för er.

Fyrögon och smala handleder och kvinnliga former (veeerkligen kvinnliga former).

Ni måste se henne.

Lova mig det.

Ni kommer aldrig att glömma den synen.

3

JAG LIGGER PÅ marken. Man ropar på mig. Jag hör det som om jag var under snön. Jag skulle öppna munnen och svara men det finns ingen mun. Jag tänker som man gör i mardrömmen: Man kan alltid öppna ögonen. Om det blir hemskt kan man öppna ögonen.

Jag öppnar ögonen.

Ljusen närmar sig.

Hur högt flyger de? De gyllene rundhuvade fåglarna.

Jag har varit länge i skogen. Jag håller på att vittra sönder. Jag är på väg att förvandlas till jord. Till kärr. Till mossa. En bäck. En källa.

Hon är här! Hon är här!

Med kinden tryckt mot trädstammens kalla bark ordnar jag orden så de hamnar på sina rätta platser. Här. Är. Hon. Jag skulle vilja vinka med handen men det finns ingen.

Jag har inga armar. Ingen mun. Hjärta. Bröstkorg. Höfter.

De kommer fram till mig. Man lyfter upp mig till röntgenlamporna.

Någon säger:
Nu får du komma bort.
Bort!
Men det finns ingen sådan plats.
Här är hon.
I oändlighet och ensam.

DETTA SKER DEN tolfte september.
Vi är inte där än.
Innan man når slutet måste man genomleva en hel historia.
Jag ville bara börja det tredje kapitlet med att berätta för er om min dröm.
Samma dag upprepar sig fortfarande i mina mardrömmar och då vaknar jag med ryggen mot väggen, våt i ansiktet. Mina fingrar är krökta vid halsgropen som om jag famlade efter ringen som hänger på halskedjan.
En ond dröm, säger man till mig.
Nej. Det är sant, svarar jag.
Jag korrigerar genast: Det var.
Imperfekt är viktigt.
Filosoferna hävdar att gårdagen och morgondagen inte följer på varandra.
Att de löper jämsides och att det inte finns något imperfekt.
Klockan tre på morgonnatten klarar man inte av en sådan tanke.

Jag stänger in mig i mina armars järngrepp och önskar att min dröm ska bytas ut mot någon annan dag år 1986.

Till exempel lördagen då Satu-Siiri och jag tillsammans ordnade disco för barnen i byn.

DET VAR JUNI och dags för utelekar.

Inte heller den här sommaren skulle man få välja mellan fler än två slags isglass i affären.

Varje år förundrade jag mig över sommarstugeborna som kom farande till vår avlägsna by. Jag skulle ha åkt till stan om jag kunnat. Jag avundades Satu-Siiri som skulle tillbringa juli hos sin kusin i Stockholm. Jag krävde att hon skulle ta hem ett par röda trikåer åt mig. Man klarade sig helt enkelt inte genom åttiotalet utan trikåer .

Så snart juni började ville de vuxna dricka öl på terrassen och sucka över att de drack öl på terrassen. Njöt de av sommaren? Eller suckade de över att de inte kunde njuta av den? De betalade oss om vi hittade på något att göra för deras barn.

Sommarparty för 9-12-åringar stod det på affischen som Satu-Siiri häftade fast på telefonstolpen vid stranden. Vi tittade vemodigt på den. Vi önskade att någon skulle ordna *sommarparty* för oss också. Men vi var fjortonåringar och det var på sin höjd försäljare av läppglans som intresserade sig för oss.

Satu-Siiri sa:

Vi gör ungarna en tjänst.

På fredagskvällen fuktade pappa mitt hår med en sprej-flaska och flätade det i små flätor. När jag löste upp dem skulle jag ha prinsesslockar.

Pappa pratade med liten röst om lyktfiskar och jag pratade med hög röst om kruståPngen jag önskade mig i födelsedags-present. Ingendera lyssnade på vad den andra sa. En typisk stund av närhet i vår familj.

Lördagen var varm.

Därför gjorde jag en felbedömning ifråga om håret.

Jag tänkte att jag skulle få korkskruvslockar om jag gick och badade.

Nåja.

Ett litet tips: om man vill ha lockar ska man blöta håret innan man flätar det.

Efter det är det bäst att hålla håret så långt borta som möjligt från allt som är vått.

Följaktligen strövade jag mot ungdomsgården med håret i böjda slingor.

Jag såg på sin höjd ut som prinsessans betjänt.

NU MÅSTE JAG påpeka en detalj för er.

Det är inte alls enkelt att skriva smånäpet och vardagligt efter en mardröm.

Till exempel om lockar.

Trots att jag inte bekänt det för er så tänker jag fortfarande på min mardröm från inatt. Jag tänker på det jag är tvungen att skriva om längre fram.

Piller och röda rosor. Skogens ödslighet.

Bästa läsare!

Fortsätter ni i mitt sällskap? Oberoende av vad som händer? För det allra sorgligaste vore att bli ensam. Jag ber er – stanna hos mig …

Enligt författare är vardagliga iakttagelser ändå viktiga.

De påstår att detaljerna gör intryck.

Också i denna stund skulle de beskriva fjärilen som fladdrar runt mitt öra. De skulle tycka det var förtjusande att följa vingarnas rörelser. För dem skulle det vara det enklaste i världen att beskriva dagens väder och det politiska läget i världen för er.

De påstår att de minns varje föremål i sin barndoms rum!

Jag, Mariia Ovaskainen, kan lika väl ljuga för er om detaljerna.

De har inte fastnat i mitt minne.

Det jag minns är historiens kärna.

Hjärta.

Inte ett svart hål men en ljus punkt i rymden.

Och jag behöver inte anstränga mig för att minnas den.

Som jag sa. När en människa känner igen sin blivande kärlek sugs allting bort omkring henne.

Bästa läsare!

Kom ihåg att skriva om det som är sanning för er själva.

Djupt inne i er själva vet ni till exempel att ni har haft en häst som ni har älskat över allt annat och som hette Arab. Den hästen har lämnat sitt hovavtryck i er. Men alla andra menar att ni aldrig har ägt ens en halv häst.

Det är sådana sanningar jag menar.

Annars kommer det att stå *idag såg jag en svan* i era minnesanteckningar och vem har väl nytta av det?

Ni skulle åtminstone ha skrivit *en flamingo som dansade flamenco* ...

Små och vardagliga iakttagelser är överskattade.

Ändå måste jag emellanåt försöka berätta om något annat för er än om Mimi.

Bara för att vila lite.

Därför prinsesslockar.

SATU-SIIRI I BYXKJOL vinkade åt mig där hon stod på planen utanför ungdomsgården. Hon log. Satu-Siiri log nästan alltid. Därför tyckte jag så mycket om henne. Vi hade samma lösning för sorgerna i livet: iskall humor.

Jag har känt henne sedan vi började på dagis i femårsåldern.

Jag tänker inte tråka ut er med dagisminnen. Galonisar och barn som tappat bort sig och sandkakor och fröknarna i stickade plagg i pastell. Ni vet ju redan allt om dem!

Satu-Siiri väntade och log och vinkade. Jag vinkade tillbaka. Vi kramades inte. Det gjorde man inte år 1986. Satu-Siiri puttade till min collegetröja, det stod *Lacoste* på den och jag fnissade åt hennes flätor.

Satu-Siiris mamma tvingade henne att ha flätor. Det var vansinnigt. I själva verket hade ingen längre flätor på åttiotalet. Utom om man ville ha prinsesslockar.

Vanligen löste Satu-Siiri upp sina flätor i skolbussen och jag hjälpte henne. Fjortonåringar är hela tiden tvungna att ljuga för sina föräldrar. Det är vardag. Men att behöva ljuga om flätor! Jag tyckte och tycker att det är synnerligen skrattretande.

Vi låste upp dörren till ungdomsgården som man anförtrott oss.

Det är väl ändå olagligt, sa pappa till mig. Tretton ungar på disco och två som är ett par år äldre och vaktar över dem.

En rättelse: min pappa använder aldrig ordet ungar.

Alla möjliga fel uppkommer om man iakttar livet smånäpet och vardagligt.

JAG OCH SATU-SIIRI försökte åstadkomma ett *sommarparty* som i New York. Vi hade släpat amerikansk stämning till bordet. Something like barbecue and fried potatoes. Vi hade hittat på en musikfrågesport och hängt upp en discokula i taket.

Discokula på ungdomsgården!

För oss var den ett bubblande förebud: vi skulle inreda framtidens stamkrogar i vår avlägsna by.

Barnen vägrade gå ut på dansgolvet. De var i den åldern att de tyckte det var roligare att gå efter och härma oss. Satu-Siiri och jag letade desperat efter lämpliga musikkassetter. Den här då. Eller den? Varför inte den här!!! Ingenting duger för er!!!

Banden i kassetterna tvinnade sig kring våra ben. Vi hade tagit med

Wham

Madonna

Pet Shop Boys

Bonnie Tyler

Modern Talking

men ingenting hjälpte.

Barnen började leka tjuv och polis.

Fan också! viskade Satu-Siiri.

Med sina flätor och sitt leende såg hon ut precis så som grannflickor brukar göra. Grannflickor är synnerligen skickliga på att förena svordomar med barnavård. Därför är de så populära som barnvakter.

Satu-Siiri såg på när tjuv-Jani slog polis-Jani i huvudet med en pizza. Sedan tog hon vänligt tag om tjuv-Janis hår och knuffade polis-Jani i min famn.

Inte en enda snorunge får någon mer läsk om ni inte slutar bråka, skrek Satu-Siiri muntert och så högt att barnen glömde bort att bli rädda.

Medan jag tvättade polis-Janis hår i handfatet råkade jag se ut genom det öppna fönstret.

På gården satt Mimi grensle över sin cykel och sög på en cigarett.

Försommarblomstren doftade i sommarkvällen.

Fråga mig inte vilka.

Jag är inte alls säker på att det var syrener.

De obestämbara blommorna bara doftade.

Den obestämbara horisonten var mjukt inbäddad i moln.

JAG ÖVERGAV polis-Jani på direkten och gick ut.

Mimi hade varit och badat.

Vattnet rann nerför hennes hals när hon sa:

Goddag i stugan!

Vi hade haft så ovanligt roligt på tisdagskvällen i Oredan. Vi läste svenska tillsammans. *Herregud och byxor!* Vi pluggade tillsammans, Mimi och jag. Det gjorde jag inte med Satu-Siiri. Jag var bra i svenska helt på egen hand. Jag hade behov av att hävda mig. För mig var betygen inte oviktiga och det var heller inte oviktigt om jag skulle få ett bra jobb. Jag tänkte se till det.

Mimi tänkte tvärtom. Hon var inte intresserad av skolan. Någonting hade hänt redan i första klass. Då, när hon var

sju år gammal. Efter det brydde hon sig inte om att lära sig mera om världen.

Jag frågade inte varför. Mimi hade skrikit åt mig att jag inte skulle lägga mig i hennes affärer.

Att hon lade sig i mina passade mig utmärkt. Hon hade för vana att ställa snabba frågor.

Sådana som: Vad tycker du om det och det.

Ingen av mina vänner frågade någonsin om vad jag tyckte om det och det.

Vi brukade oftast prata om hurdan någon är eller inte är.

Inte om hur man kände.

Mimi frågade mig vad jag tyckte om sommaren eller hur det kändes att mamma var sjukpensionerad. Hur det känns när jag låter tungan föra runt chokladfil i munnen. Hur det känns när jag lyssnar på långsamma låtar och är ensam hemma. Hur det känns att dyka med öppna ögon …

Hon frågade och frågade och snålade inte.

Jag tyckte det var bedårande.

För en som vuxit upp i tystnadens hus var det ljus ljus ljus.

BÄSTA LÄSARE!

Självklart jävlades Mimi emellanåt.

Men däremellan inte. Det är lite svårt att förklara.

Jag visste när hon gjorde det och när hon lät bli.

Eller: jag kände det på mig

Längs alla mina ytor.

Det har med skådespeleriets NYCKEL att göra.

Kanske förstår man det bäst som fjortonåring. När man tar av sig masken och det inte är en mask. När skådespeleri är ett sätt att överleva. När skådespeleri är att tala sanning.

Till sist visade Mimi mig några självförsvarsgrepp som hon hade lärt sig. När jag lämnade det vita huset uppe på kullen hettade det under armarna på de ställen där Mimi hållit i mig.

Ett steg till och jag skjuter.

Men så här kan du försvara dig mot vad som helst! sa Mimi.

Du går bara rakt på.

Du väljer att agera.

LYSSNA NU, sa jag till Mimi där ute på gården.

Jag menade det mycket starkare än jag någonsin kunde säga det! Jag ville att hon skulle lyssna på mig nu och alltid. Jag visste det i samma ögonblick jag såg henne på cykeln. Jag visste att jag hade saknat henne och vetskapen gled först ner i knäna som gav efter en smula.

Jag sa:

Jag spelade din vän inför din mormor och det var det.

Mimi svängde på framhjulet med ena handen.

Hon sa:

Kan vi inte fortsätta spela? Du kan till exempel vara Diana och jag Charles. Eller tvärtom.

Hon fortsatte:

Du har ju prinsesslockar och allt.

Hon såg inte alls kunglig ut i sin våta baddräkt och jeans men just därför trodde jag henne.

INNAN JAG HANN protestera hade hon redan parkerat sin cykel. Äntligen myllrade tjuvarna och poliserna omkring på golvet i sina bärkrämsfärgade mjukiskläder. Jag sa till Satu-Siiri att min nya vän skulle delta i *sommarpartyt.*

Satu-Siiri pekade på åldersgränsen för discot.

Jag stövlade fram till Mimi och sa:

Inget fuffens här.

Hon såg ner på mig med rynkade ögonbryn. Hon var åtminstone tio centimeter längre än jag så det var lätt för henne.

Hon var skinn och ben och hennes hud doftade antagligen av färska nässlor eftersom hon lockade mig så.

Jag har alltid varit svag för örter. Mamma strödde örter på sina pajer och piroger. Koriander. Basilika. Spenat. Maskros och persilja direkt från trädgården.

Jag tänkte:

Den flickan har inte fått tillräckligt med mat.

Mimi såg på mig oavbrutet.

I mitt stilla sinne undrade jag om hon var full. Det var hon inte. Senare blev hennes blick, som varade från en minut till en annan, bekant för mig. Hennes rörelser, från minut till minut.

Hon riktade sin kraft mot något.

Sin energi och sin utstrålning.

Den sista långsamma låten började. Barnen höll sig på armslängds avstånd från varandra och marscherade på som om de deltog i en stridsövning. Ännu uppskattade de inte samma lugna musik som fick det att hetta till i lemmarna hos en fjortonåring.

En lätt rörelse vid min axel.

Får jag störa?

Ni ser oss mitt i rummet.

Ni vet hur det känns sekunden innan beröringen.

I mina öron lät det som om Mimi hade frågat får jag blända.

Mimi var bättre på att dansa långsamma låtar än någon annan på den här festen. Hon placerade inte sina händer på mina axlar utan slog armarna om min hals och lät händerna famla i mitt hår. Hon drog mig intill sin våta baddräkt. Hon skulle ha kunnat ställa upp i en Wet T-shirt-tävling och vunnit.

Känslan. Rytmen. De var desamma inom oss.

Lusten.

Mimis röst var sträv i kanterna när hon frågade:

Kan vi kyssas nu?

Smaken av tobak och sjöns dy kom närmare mig. Med faaart. Jag koncentrerade mig på att stirra på hennes röda hårspänne. Får jag störa dig får jag blända dig? Får jag vara Diana får du vara Charles?

Eller tvärtom.

Jag rörde vid henne och hon var het.

Mimis ljus var inte ljuset från en skrattande människa. Det var inte värmen som fyller ett rum. Det var inte den klarhet som får en att tro att allt ordnar sig.

Hon pressade sin mage mot min och ville ha mig närmare sin sorg.

Som svedde mina fingertoppar.

För första gången?

Mimi hade ingen iskall bot för sin sorg.

NI VET JU att den avslutande långsamma låten på disco alltid slutar för tidigt.

Vi lösgjorde händerna från varandras kroppar. Mina skakade. Jag var naken trots att jag var påklädd.

Mimis tunga var hård och salt. Jag ville hålla den i munnen och suga. Jag ville trä in mina fingrar i hällorna på hennes jeans. Jag ville slita ner axelbanden på hennes baddräkt.

Mimi såg grym och säker ut med håret på ända.

Varför påstås det att lust är en brist?

Lust är kraft.

Du saknar ingenting längre.

Satu-Siiri flög fram till oss:

Vi måste hjälpa barnen i tamburen!

Jag lämnade Mimi på dansgolvet.

Jag kunde helt enkelt inte göra annat.

Jag ville inte kyssa henne. Jag ville så mycket.

Åh Gud! Drift och instinkt.

Drift: det som kommer inifrån och som man inte kan kedja fast.

Instinkt: att vara rädd för det okända.

Om ni är fjorton vet ni precis vad jag menar. Om ni är fyrtio år vet ni det ännu bättre. Människan är förvirrad av rädsla och förhoppningar när hon är förälskad. Vad är rädsla och vad är förhoppningar? Säg det.

Hjärtat är kluvet till hälften.

Huden är helt öppen.

Fram till sommaren 1986 hade jag kysst åtminstone fyra pojkar och fem flickor länge och vått. Lika många hade vägrat kyssa mig. Ibland hade vi ställt oss i ring bakom skolan och kysst varandra så att läpparna svullnade.

Ungdomstidningarna skriver att man inte borde kyssa någon alls om man inte är ovanligt förtjust. Vad betyder det? Jag har tvärtom alltid önskat mig den allra mest typiska

förtjusningen. Samma kyss som andra har upplevt. En sådan som man pratar likadant om:

Det var underbart!

Och man kan inte veta i förväg om man kommer att bli kär eller inte.

Blixtlåsen i barnens träningsjackor rasslade. De var inga bebisar och kunde klä på sig själva. Föräldrarnas bilar dammade in på gården: Tack och hej. Hej hej och tack.

Barnen åkte iväg och vi ska inte träffa dem mer i den här historien.

Mimis cykel hade försvunnit från gårdsplanen.

SÖNDAG MORGON vaknade jag med Mimis smak i munnen.

Jag låg där och skakade och darrade. Du, Mimi, var fortfarande kvar och fick ett grepp om mig.

Jag tilltalade åbäket i tamburhörnet. Åbäket svarade inte. Det ringde inte.

Jag tänkte på brännässlebrännande Mimi. Jag försökte låta bli att tänka på henne. Jag tänkte på henne igen.

Till tonerna av min storebrors romantiska Chopinmelodier gick jag på en mina och mitt skrik exploderade rätt ut i luften:

Jag blir galen!

Mamma sa som vanligt:

Schh!

Chopin fick fortsätta och jag teg.

Jag hatar mellantillstånd. Jag hoppar hellre ut genom fönstret eller från balkongen.

Nu satt jag i skumrasket i mitt tysta källarrum och väntade.

BÄSTA LÄSARE!

Här ett exempel på ett vanligt fel som begynnande författare gör sig skyldiga till. Just sådana som jag. De låter sina karaktärer finnas utan att göra något. De låter personerna gå sysslolösa.

Det är bra för karaktärerna om de får råka ut för spännande äventyr eller åtminstone knepiga situationer.

Jag är säker på att författare brukar skaka av skratt när de skriver fram tokroliga scener för sina gestalter, som i själva verket bara roar dem själva.

Att någon väntar på ett telefonsamtal är inte en händelse, det är ingenting.

Det är inte nog för att man ska kunna skriva hur länge som helst om det.

Bara tomma minuter.

Dessutom vet jag ju vad som händer härnäst.

I den här historien följer jag Mimi på hennes villkor.

Därför är det emellanåt så svårt att skriva.

Jag skulle vilja skydda er samtidigt som jag önskar att ni inte ska bli skonade från kärlek.

Var och en vet att man inte kan göra båda saker samtidigt.

NÄR TELEFONEN slutligen ringde var det Satu-Siiri.

Jag var så utmattad att jag berättade allt för henne.

Varför blev du plötsligt intresserad av Mimi?

Det var Satu-Siiris förnuftiga anmärkning. Hon är förnuftig.

Satu-Siiri sa att hon ville träffa Mimi. Jag blev genast svartsjuk på båda. Jag frågade vad de skulle ha att prata om.

Ja vad pratade ni två om i tisdags kväll i det vita huset, frågade Satu-Siiri.

Jag svepte in mig i hemlighetsfullhet och sa:

Ah, du menar i Oredan.

Lyckligtvis uppskattar Satu-Siiri min hemlighetsfullhet. Vi tycker båda att folk som delar allt med andra är tråkiga. Satu-Siiri frågade inget mer.

Det var fortfarande 28 timmar tills Mimi skulle ringa.

Det visste jag inte då. Jag bet på naglarna tills det blödde. Jag beundrar långa smala naglar så för att straffa mig själv läste jag dagens tidning två gånger. Och det var allt annat än en amerikansk modetidning.

Varför ringde jag inte själv?

Jag har en motfråga till er: Varför måste alltid flickorna i berättelser vara ståtliga och modiga och starka?

Jag ringde inte för att jag inte vågade, det var så det var.

NÄR JAG ÄNTLIGEN hörde Mimis röst låtsades jag inte längre gå för att säga till fröken Ovaskainen att hon hade telefon.

Kschom till osch, sa Kalle Anka.

Kom till Oredan.

På tisdag kväll.

JAG TÄNKTE PÅ de orden hela natten.

Här skulle en poet trolla fram lätet från en nattfågel.

Jag var nära att säga schh.

Nu började det äntligen hända saker.

4

VAD ANNAT KAN man skriva om än kärleken och döden?

Nästa NYCKEL är kärnreaktorn i Tjernobyl.

Det låter avlägset men hör ihop med Mimi.

Allt hör ihop med Mimi sommaren 1986.

Och bakgrundsljuset som strålar ut från ett kärnkraftverk är inte vilket ljus som helst.

Stopp!

Det hjälpte inte längre. I april startade man reaktorn i instabilt tillstånd utan skydd. Ett enormt moln störtade över tusen meter upp i höjden och fastnade i vinden.

Där seglade det iväg.

Med enorm styrka.

Det sved i ögonen på fiskarna från Tjernobyl där de satt i sina båtar i gryningen. Följande dag pinnade så gott som alla barn i trakten iväg till kärnkraftverket för att se på branden. På kvällen doftade deras hud bränt.

De fick omedelbart en dödande stråldos.

Då hade molnet redan passerat gränsen.

Det regnade i vår by. Inget illavarslande vatten som sved på huden. Bara vanligt vatten. Vi gapade och lät dropparna skölja våra svalg. Åh Gud! Naturligtvis lekte vi också vattenkrig! Vi badade utomhus och tvättade kläder. På måndagen gick vi till skolan och så småningom duggade information om vad som hade hänt i Sovjetunionen.

Mamma hällde ut regnvattnet som hon hade sparat.

Pappa gjorde sig av med ytterrocken han hade haft på sig under helgen.

Senare blev skogarna i Tjernobyl röda.

Jag föreställde mig ziljoner små partiklar som glimrade överallt. Hur många av dem hade landat på min hud? Nu täckte de jorden som ett osynligt pulver. En del av partiklarna skulle försvinna med en gång och en del först efter trettio år.

Någonting oåterkalleligt hade inträffat.

Men det förstod vi först långt senare.

I maj 1986 sa läraren i skolan med omåttligt glad röst:

I människan finns redan strålning.

Omåttlig glädje är inte ovanligt hos lärare. I maj 1986 varade den omåttliga glädjen längre än vanligt och den var större än någonsin.

Så att vi inte skulle tro på rykten om grisar med två huvuden.

Läraren sa:

Vi får vår dagliga stråldos ur naturens källor.

Ordet ”natur” var tänkt att lugna oss och få oss att känna oss trygga. ”Källa” kändes också vackert. Klart. Närande.

Inte ett ord om röda skogar.

Läraren fortsatte snabbt men med ett allt bredare leende:

Vid olyckor kan en del av det radioaktiva ämnet naturligtvis tränga in i organismen via sår.

Sår?

Den sista meningen mumlade läraren i sin ärm:

Somliga av oss är känsligare än andra.

Jag synade mina klasskamrater men ingen av dem strålade.

Inte som den olycksbenägna Mimi.

I OREDAN DISKADE faster Kylli den här gången med. Mormor satt vid köksbordet. Om hon hade hållit ett ark med bubbelplast i handen skulle jag ha trott att samma tisdag fortsatte vecka ut och vecka in. Den här gången hade hon en psalmbok. Mimis mormor var inte typen som sjunger psalmer, hon fnös ilsket som ett småbarn åt verserna i boken. Så här:

Tacka den gode Herren! Jaså verkligen.

Jag lyfter ögat mot himmelen. Jaså.

Blott en dag ett ögonblick i sänder. Kattpiss, säger jag!

Mimi gick fram och tryckte en kyss på sin svärande mormors panna.

Rör vid mig helige ande. Rör så lagom heller!

Det är konstigt hur vi tror att alla mormödrar är likadana.

Varför skulle inte de avvika lika mycket från varandra som andra människor?

Mormors två småbröder satt vid teven.

Dom heter 59 och 62 för det är så gamla de är, berättade Mimi.

59 och 62 har flytt till oss och tittar på västernfilmer för dom har stambyte hemma hos sig, berättade Mimi.

Emellanåt spolar de banden till de ställen där hjälten släpas efter en galopperande häst, berättade Mimi.

Då skriker faster Kylli, berättade Mimi.

Fast inte lika mycket som åt pappa. Pappa är en skitstövel, berättade Mimi.

Jag sa:

Du har en konstig familj.

Det är inte min familj, sa Mimi.

Jag sa:

Förutom mormor.

Förutom mormor, svarade Mimi.

Hon stod en stund i tamburen som för att säga till någon att vi två nu skulle gå upp till övervåningen.

Men faster Kylli hade vänt sig bort och började gnugga en fläck på golvet. Till sist hörde vi bara mormors låga röst när vi försiktigt började gå uppför trappan:

I Guds hand fruktar inte människan. Var skulle man vara rädd om inte där?

DEN TISDAGEN VAR sådan att vi gick upp till Mimis rum och pratade.

Till en början. Senare gjorde vi annat också.

Det finns prat och det finns prat. Största delen är skitsnack. När någon säger något som inte är skit blir vi förvånade.

Jag översatte slutet på Tomas Mikael Bäcks dikt ur svenskaboken: *Jag vill inte ha … bara oljus.* Hon strök under med en stark svart tuschpenna och frågade mig:

Hur känns det att vara tillsammans med mig?

Mimi var NYCKELN till det känsligaste och mest explosiva i mig.

Hennes fråga.

Hur känns det och det!

Man ÖPPNADE mig och jag var inte rädd längre.

Plötsligt visste jag att jag hade en uppgift och min uppgift var att svara Mimi och ta hennes hand.

Hur. Hur det känns. För mig.

Jag valde handling.

Handen var kall ovanpå och varm inuti. Den gav mig en elstöt. Mimi sneglade på min hand som på ett djur som kröp upp på hennes hand. Hennes ögonlock var blåvita och darrade.

Du kom emot mig överallt, sa Mimi. I skolan och på bussen.

Jag pressade hennes hand mot sängöverkastet.

När man blir kär svävar man inte längre i luften utan hittar något att hålla fast i.

Mimi sa:

Jag blev inte kvitt dig.

Mimi sa:

Så jag började tänka på saken. Jag ville ju inte bli kvitt dig, jag ville vara nära dig.

Den där dumma knarkhistorien, började jag.

Men då riktade du din blick mot mig, svarade Mimi.

Du såg mig, sa Mimi.

Jag teg. Var det så? Jag hade trott att allt började när Mimi riktade sina ögon brända av sorg mot mig.

Mimi hade sett min blick redan före det.

Ljus ljus ljus.

BÄSTA LÄSARE!

Jag märker att ordet ”uppgift” roar er. Eller får er att gråta.

Helt beroende på vilket slags liv ni har levt.

Inbillade jag mig att det var min uppgift att komma in i Mimis liv och rädda henne?

Nej.

Min uppgift var inte att rädda henne utan att leva med henne i den här stunden.

Tro inte att ni kan rädda människor bara genom att hålla dem i handen.

Men håll dem i handen ändå.

VAD HÄNDE SEDAN?

Det som författare, en efter annan, brukar misslyckas med att skildra.

NÄR MAN TALAR om sex används orden ge och ta. Och det är ingenting chauvinistiskt med det. Det är precis vad sex handlar om. Om att ge och att ta. När man har sex ger man den andra allt man kan och tar allt man kan få.

Man ger sig. Man tar emot.

Djupt och djupare och allra djupast in.

Under sexakten måste en och samma människa vara både älskare och älskad.

Varken mer eller mindre.

Annars handlar det bara om något som är lite ditåt.

Jag har varit lite ditåt både på skolans toa och vid egnahemsvillornas knutar. Jag förstod att börja tidigt och jag hade inga komplex. Jag var trött på att oskuld var brabrabra eller illaillailla beroende vem som talade om den. Skulle man hålla på sig eller släppa till? Finns det något här i världen som är mera kontrollerat än flickors sexualitet?

Men om man förlorar sin oskuld vad finner man då?

Av Mimi lärde jag mig vad lust innebär.

Ska vi vara älskande, viskade Mimi.

Och älskade, fortsatte hon.

Både och samtidigt.

MIMI SA ATT själen är detsamma som kroppen.
Själen når man bara längs ytan.
Ni minns ju: ytan är det känsligaste hos oss!
När huden är öppen visar kroppen vår själ.
Eller spelar vår själ.
Blir det här för svårt?
Låt oss säga det mer konkret:

Mimis bröst var
två
m j u k a själfulla m o l n !

Om någon rör vid dig ända in i själen är det möjligt att du är lycklig hela livet.

Mimi sa:
Förälskelse är att koncentrera sig på godhet.
Jag sa:
Det här är gott. Den här rytmen och den här rörelsen.
Författarna säger att orgasmen är den lilla döden.
Jag säger att ingenting går förlorat i ögonblicket av orgasm.

LITE SENARE LÅG vi som man brukar på film. I fotändan av sängen hade Mimis jeans virat sig om mina storprickiga strumpbyxor precis som våra bara ben slingrade sig om varandra under sängöverkastet.

Vi var nedsänkta i friskt vatten.

(Sköljda i en naturlig källa? Ljus ljus ljus!)

Mimi höll om mitt huvud. Jag gnolade medan jag tittade på hennes tår: Små grodorna små grodorna är lustiga att se. Så nära barndomen var vi.

Mimi sa:

Vi glömde preventivmedel.

Jag svarade:

Tillsammans åstadkommer våra äggceller underliga varelser. Vem av oss ska föda?

Mimi tog klassringen av sitt finger och trädde den på min halskedja. Ringen var lätt. Den glimmade till som en viskning. Som ett lätt löfte.

Så att du aldrig ska vara ensam.

Efter ett omätligt antal minuter sa Mimi:

I en rymdfilm placeras en kvinna i en orgasmapparat. Den tar livet av henne med njutning.

Mimi fortsatte:

Det finns också en man. Men han placeras i en hjärnapparat. Han dödas genom att man hettar upp hans huvud …

Jag sa: Det är ju egentligen inte så mycket som skiljer kvinnans kropp från mannens.

Är det så du känner, sa Mimi.

Hon steg upp ur sängen och sträckte sig mot de gröna bladen, och fåglarna som suttit på grenen flög iväg. Hon såg åt

ett håll som jag inte kunde se. Hennes rygg var genomborrad av skuggorna från träden. Den var en skog som blivit röd.

Jag tänkte att människor är känsliga på samma ställen.

Och precis som läraren hade sagt: somliga av oss är känsligare än andra.

Låt mig vara i din kropp utan att behöva tänka, viskade Mimi.

Jag sa:

Häng inte med huvudet genom fönstret.

Mimi sa:

Men min hjärna är så lätt.

FÖLJANDE DAG berättade jag för mamma och pappa var jag hade tillbringat tisdagskvällen.

De blev helt förbluffade.

Det säger en del om mina föräldrar för de skulle aldrig slita sig i håret så som Satu-Siiris pappa brukar när han blir nervös.

Det är den där knarkaren, sa mamma.

Inte alls.

Hon blev underkänd i skolan, sa pappa.

Både i matte och svenska.

Hon röker, sa storebror.

Låt bli att blanda dig i det här. På pianolägret rökte du ciga–

Men det är ju den där självmordsfamiljen, avbröt mamma mig.

När föräldrar går med på att man kommer sent hem om kvällarna börjar man lita på dem. För ett ögonblick gör de ett gott intryck. Tills stunden kommer då illusionen bryts.

Min pappa eller mamma hade inte en aning om hur bra Mimi var för mig.

Så här i efterhand är det som gör mest ont att de inte ens ville veta.

Den kvällen satt vi vid middagsbordet. Vi åt upp sommarsoppan och efter den bjöd mamma på dessert. I vår familj glömde man aldrig bort desserten. Idag var det våfflor med jordgubbar. Våfflorna var heta och bären kalla. Jag ville inte ha.

Kvällen innan hade jag blickat mot lustens horisont.

Ringen guppade vid halsen som en liten livboj.

Nu stod det klart att här hemma kunde jag inte prata mer om det än så här.

Någonting oåterkalleligt höll på att hända och jag visste ännu inte vad.

Jag var tyst och väntade.

Våfflorna kallnade och jordgubbarna blev varma.

Storebror drog sig tillbaka till sitt rum och pysslade med vad det nu kunde vara. Jag hade ingen aning för jag brukade inte gå in i hans rum. Vårt syskonförhållande begränsade sig till teverummet.

Mamma och pappa började diskutera över huvudet på mig. De pratade om soldaterna som hade städat upp i Tjernobyl.

Hur man hade transporterat soldater från Sovjetunionens alla hörn till platsen och de visste inte var de hade hamnat. Soldaterna fick ingenting veta. De stod mitt på olycksområdet utan skyddsutrustning och de fick ingenting veta. De tog upp radioaktiv grafit i handen och lekte med den. De drack ur dammen med surt regnvatten. De såg efter om läpparna glänste.

Leker med gift, frustade mamma.

Det dröjer tusentals år innan jorden är ren från dödsfarlig strålning, sa pappa.

Han suckade över mitt huvud.

Dödsfara.

Tusentals år, upprepade pappa och fårorna i hans panna djupnade. Tusentals år av olycksbenägenhet. Beredskap för sorg och sjukdomar. Det är svårt att tänka sig …

Så var det.

När mamma torkade bort våffelsmulor från min plats lät hennes röst som om hon var kissnödig:

Jag hoppas att du inte träffar vadhonnuheter mer.

När föräldrar går med på att man kommer sent hem om kvällarna.

Börjar man lita på dem.

Tills illusionen bryts.

Jag skulle inte orka med någonting mer, sa mamma.

Någonting mer?

Jag såg på henne som om jag hade sett henne för första gången på länge.

Brunt långt hår. Ansikte som blossade av värmen från våffeljärnet. Händerna som skakade trots medicinering, vecka ut och vecka in. Tillplattade höfter, sammansnörda av förklädet.

Jag tänkte att jag känner inte den kvinnan. Den kvinnan är vansinnig, vadhonnuheter.

Detta något som skulle hända hände.

Ingen behövde säga Schh till mig för jag skrek inte.

Jag reste mig från bordet och gick ut helt bestört.

När man är tillräckligt arg är man bara sorgsen.

Då hjälper det inte med iskall humor.

Vadhonnuheter.

Någonting mer.

Jag kan inte skriva mer om den stunden.

Jag säger bara att jag gick ut i ett brännande solrosfält och när jag kom tillbaka var det natt.

Bredvid blomvasen på matbordet hade man lämnat en jättelik chokladbit åt mig som kvällsmål.

Jag mådde illa av att tänka på den.

EFTER DET BLEV Mimi min Hemliga Syster.

Vi kom överens om en telefonkod och vilka tisdagskvällar jag skulle komma till Oredan.

Då brukade mina föräldrar gå över till grannen för att spela kort. Andra dagar eller nätter bestämde vi oss för att ses utomhus. I badhytten. På stigar. I carportar. I vassen. I trädens skugga. Lador.

Vår hud var mjuk och vårt blod klart som nagellack från *Cover Girl.*

Vi pressade ihop våra fingrar som tecken på en ed. Ett löfte:

Du är aldrig ensam.

Mimi sträckte sig mot mig på ett annat sätt än mina tidigare kärlekar.

Hon var inte som Jyri som vände ryggen åt mig i sängen. Och inte som Sara som aldrig besvarade mina känsloladdade brev trots att hon kunde byta tuggummi genom mun mot mun-metoden på rasten.

Mimi kom inte till mig för skojs skull utan för lustens.

I hunger.

I brännande sorg.

Älskare och älskad.

Vilket som.

I samma människa.

Det är möjligt när vardera tar och ger.

VI TÄNKTE HÅLLA vår kärlek hemlig för jag klarade inte av något annat.

Jag ställer mig framför dina föräldrar och berättar vem jag är, svor Mimi.

Jag sa:

Nej.

I vårt tysta och ljusfria hus lät man saker vara. Efter att mamma slutade arbeta började vi undvika gräl. Vi bytte ut vissa ord mot andra. *Smärta* blev *trötthet*. Vi frågade mamma: Är du trött?

Sjukdomen blev *det*.

Vi sa: *Det* ordnar sig nog.

Större delen av tiden teg vi helt enkelt.

Sjukdomen tärde på mamma. För ett år sedan orkade hon inte längre pumpa luft i ett cykeldäck. Längre fram kunde hon inte få upp lakanen på tvättlinan. Hon fick svindel av att titta uppåt. I april inföll dagen då hon inte längre klarade av att vrida på bilratten på parkeringen vid stormarknaden.

Vänster. Lite till, hade jag viskat.

Ratten knarrade som tidens hjul.

Mamma och jag lämnade bilen där på parkeringen och tog bussen hem.

Nu hade hon sagt:

Jag hoppas.

Antagligen trodde mamma och pappa att jag uppfyllde deras förhoppningar. Jag för min del gjorde som jag skulle och sa ingenting till dem om det.

Det fanns inte längre någon anledning att besvära dem med mina angelägenheter.

Pappa eller mamma.

Mamma eller pappa.

Deras ansikten bytte plats och smälte ihop med tapeten i vardagsrummet. Någon skrattade till. Det kunde lika gärna vara någon på teve som någon av dem.

Hemma blev jag lika tyst som huset.

Och ingen märkte förändringen.

Bara ibland kunde pappa titta konstigt på mig.

Som om han blev förvånad över något han kommit att tänka på.

Vad tänkte han?

Att hans barn hade sitt liv precis som lyktfiskarna hade sitt? Med sitt eget ljus?

Bästa läsare!

Jag vet inte.

Jag kan inte berätta den här historien ur allas synvinkel.

Senare hörde jag pappa harkla sig medan han vände på sidorna i uppslagsverket med sina torra fingerspetsar. Jag glömde att det överhuvudtaget hade funnits något annat. Bara ändlösa harklingar från vardagsrummet och fräsandet från stekpannan i köket och katten och brodern utom räckhåll. Jag fladdrade från ett rum till ett annat med örat rött efter telefonluren. Jag gömde Mimis klassring under min

tröja och inbillade mig att jag var osynlig.

Självklart skulle hon inte komma för att träffa mina föräldrar.

Jag sa till Mimi:

Schh.

I den här frågan stod jag fast.

Då visste jag inte varför Mimi gav upp så fort.

Hon sa:

Alla tänker ju alltid att det är något fel på mig.

VAD ANNAT KAN man skriva om än kärleken och döden?

Om hemligheterna vi döljer bakom dem.

5

BÄSTA LÄSARE!

Här följer en tillbakablick.

Tillbakablicken finns omtalad i varje handbok för kreativt skrivande.

Därför tänker också jag pröva på den.

I själva verket betyder den ”minne”.

NYCKEL.

När jag var åtta år repeterade vi en teaterföreställning i skolan. Jag spelade Snövit. (Det är klart att jag med min självsäkerhet skulle ha huvudrollen.) Prinsen var fyra år äldre än jag. Han hade lite annat i tankarna än att belägra lilla Snövit. En gång när prinsen skulle ha gått upp på scenen för att kyssa mig körde han med fladdrande mantel runt gården på sin moped. Men prinsen är inte viktig. Prinsarna är aldrig viktiga. Har ni märkt det? I sagorna koncentrerar man sig på hur prinsessan ser ut och hur mycket hon längtar och hur lång tid det tar för henne att skilja agnarna från vetet. Prin-

sarna behöver bara döda draken och sedan vara nöjda med sig själva. Så där ja. Det hände under repetitionen den dagen att jag sa kuk när jag skulle säga kul. Det fanns en replik i pjäsen: "Nu ska vi ha kul." Det var oundvikligt att jag endera dagen skulle säga kuk.

(Som ni märker använder jag inga kommatecken i den här tillbakablicken. Sådana är minnen. De låter oss inte andas.)

Jag skämdes inte alls tvärtom var jag lättad som om jag sluppit undan en frestelse. Jag tog några skutt på vägen till rekvisitarummet. Jag skulle leta rätt på Snövits krona. I slutet av pjäsen skulle Snövit bli drottning så som de flickor som sprang till skogs vanligen blev. Rekvisitarummet var prydligt och skinande blankt för vår lärare var ordningsmänniska. Kronan fanns i en pappkartong på vilken läraren hade skrivit: Huvudbonader. Min krona var sirlig och smal precis som den skulle. Inte en sådan där platt och bred som kungarna brukade ha utan hög som om den sträckte sig mot himlen. Jag lyfte upp den och placerade den på huvudet. Jag var drottning och ingenting var omöjligt för mig. När jag slöt ögonen hörde jag hur en bil startade där ute på gården och det var läraren som åkte iväg. Jag tänkte: Bra. Snart skulle jag vara ensam. Ljuden på andra sidan dörren avtog och barnen gav sig av. Jag tog i dörrhandtaget redo att erövra den tomma skolan. Ner. Upp. Ner. Upp. En gång till

och snabbare. Min hand studsade från handtaget när jag insåg vad som hade hänt. Jag var inlåst. Jag satte mig på golvet och suckade.

(Äh. Självfallet minns jag inte om jag suckade.)

Jag var tyst i två och en halv minut. Nu är det dags, brukar de vuxna säga. Nu är det dags att tänka på vad man gjort och ångra sig. Men tänka på vad då? På att jag hade sagt kuk? Jag steg upp från golvet och bestämde mig för att sluta tänka. Det fanns annat att göra i rekvisitarummet. Det luktade svett och masker och gammalt ylle. En massa som man kunde sticka ner sin hand i och fingra på. Bäst var korgen med små träpärlor. När man stack ner fingrarna bland de släta pärlorna strömmade en bubblande kall känsla upp längs armen. Jag dröjde länge vid korgen och tänkte på att pilla lite. Jag fick lust att smaka på den röda gelén. Den föreställde rådjurshjärtat som jägaren ger till drottningen istället för Snövits hjärta. Men när jag rörde med fingertopparna vid gelén kändes den hård. Och jag hade inte längre lust att ta den i min mun. Dessutom hade jag redan upptäckt en annan sak. Alldeles inunder taket lyste en jordglob av plast. Den svävade i sammetsrymden omgiven av sin metallmeridian. En jättelik diamant. Jag kisade med ögonen. Jordgloben hörde inte till Snövit. Den hade ingenting med pjäsen att göra. Den bara stod där på översta hyllan.

Jag tänkte: För att vänta på mig. För att visa sig för mig. Lysa. Jag klättrade upp på bordet och när jag ställde mig på tå nådde jag upp till jordgloben. Fullkomligt rund. Varm och lysande. Skrovlig på de ställen där det fanns jordyta. Om man lät fingret löpa längs Himalaya kunde man känna bergstopparna. Floderna avtecknade sig mot slättlandet som blå utbuktande blodådror. Jag rörde vid dem och förstod i samma stund att de rörde vid mig. Jag stirrade förhäxad på jordgloben. Den fanns i mina händer och den var min. Jag tillhörde den. Plötsligt tryckte jag den mot golvet och satte mig på den. Jag krökte mina ben runt den. Globen pressade mot insidan av mina lår och när jag lät musklerna slappna av ilade en hettande glädje genom mina lemmar. En glädje het som ljus. Jag gjorde om det. Och en gång till. Ännu en gång. Plasten halkade i mina svettiga händer. Jag kände jordklotet glöda som brinnande kol och skicka sina röda och blå och gula budskap runt min kropp från varje land och by och hav och stad.

BÄSTA LÄSARE.

Också ni har erfarenheter av onani i barndomen.

Det är ingenting särskilt med det.

Men att det var en jordglob som jag höll om, det tycker jag är viktigt.

Det var inget trubbigt föremål som jag hade stuckit in i mig. Ingen spira eller något i den stilen.

Jag red grensle över jordgloben och njöt.

Den var min sol.

Förresten: varför skulle månen vara symbol för kvinnan och solen för mannen?

När läraren ropade mitt namn hade jag redan lyft jordgloben tillbaka på plats. Jag kände värmen mellan mina ben när läraren tog min hand. Hon hade skuldkänslor för att hon kommit ihåg mig först efter att hon hade kört iväg. Jag visste att jag själv var skyldig. Skulden tyngde mig trevligare än någonting annat före det. *Det som hade skett hade skett och gick inte att göra ogjort. Det var som det skulle. Det var bra så. Jag hade valt mitt öde. Min Snövit-krona guppade envist på skallen likt en liten guldfågel som hade byggt bo i mitt hår och läraren glömde att ta den av mig när jag gav mig iväg hem. När mamma och pappa den kvällen skar upp leverkorv bredvid varandra för att lägga på sina smörgåsar förde jag mina fingrar längs strimman av bar hud mellan resåren i byxorna och tröjan. Jag tänkte att jag hade blivit köttslig. Nu hade jag alla sinnen: träpärlekänslan och känslan av rådjurshjärta. Jag hade kronans tyngd. Jag tänkte att min mamma och pappa grånade mittemot mig på andra sidan bordet och på den här sidan blossade mina kinder allt mer. Jag hade ett grepp om ljuset och det fanns inte längre rum för skammen. Nu när jag äntligen visste att världen var min.*

Efter det tog man naturligtvis världen ifrån mig många gånger.

MAN KUNDE TRO att en flicka som Mimi skulle ha haft drösvis med älskade och älskare.

Hon hade inte haft någon före mig.

Hon sa:

Aldrig pojkar. Dom skulle bara försöka förändra mig.

Människor förändras i andras sällskap, sa jag.

Mimis röst blev hes:

Pojkarna säger att dom inte förstår mig. Det gör att jag känner mig helt annorlunda än dom. Dom vill att jag ska vara annorlunda. Då kan dom säga att jag är en underbar kvinna.

Men jag vet att du är underbar, sa jag.

Men så spårar du också min lust, sa Mimi. Jag skulle inte kunna bli kär i någon annan.

VI SAMTALADE PÅ det här viset så vi blev varma och emellanåt kysstes vi som galna.

Jag och Mimi.

Inuti var vi heta och öppna. Vi var hålrum och flöden. Hur känns det och det? Det fanns inga förbjudna frukter. Vi åt dem omedelbart. Utan att tänka. Och då var de inte längre förbjudna, utan bara våra.

Och vi skämdes inte för någonting.

Eller: vi blygdes inte.

Vi levde oss in i varandra.

Vi var båda två älskare och älskade.

Bilden av fittan var en strålande sol i oss båda.

Mer än regnskogen eller saltgruvan som är ord andra har gett oss.

Bästa läsare!

Vi måste ta vara på de ord som har med oss att göra.

Därför lämnar jag här ett litet tomrum ifall ni kommer på nya benämningar för fittan:

6

NUFÖRTIDEN UNDVIKER jag vägen förbi det vita huset. Jag går inte under syrenerna fram till verandan. Jag öppnar inte dörren och hittar Mimi mitt på golvet med ett rött spänne i sitt strålande hår.

Det vita huset är tomt. Det har varit tomt länge.

Sommaren 1986 gav sig många människor iväg därifrån efter varandra och en flera år innan.

Var och en i tur och ordning?

Jag skulle säga hand i hand och dragande varandra.

Oredan: ett enda slitande.

Inget smygande.

Inga sammanbrott.

I OREDAN ERBJÖDS besökaren inga klädhängare eller innetofflor. I Oredan tornade högar med smutsiga kläder och tidningar upp sig i Mimis rum

den sötsliskiga lukten av dem

nästan som hampa.

Mimi mumlade i mitt öra:

Om man bara hade pengar. Det är för jävligt att vara fattig.

Jag fick tjugo mark i veckan och det lade jag på smink och hårdonuts och örhängen av plast. Jag tänkte aldrig på pengar.

Om man inte fick pengar hade man inte råd att vara så tanklös.

Mimi sa:

Fattigdom är att inte kunna välja någonting själv.

Det förstod jag.

Då gick man alltid i alltför korta jeans som Mimi.

Och hon vägrade låna av mig. Hon sa att hon skulle be mormor om pengar. Mormor hade en liten virkad börs. Jag vet att Mimi då och då öppnade silverlåset i börsen också när mormor låg och vilade på dagen.

Mimi hoppade över högarna i sitt rum för att gå till mormor.

Ibland kammade hon hennes spröda hår framför spegeln.

Var den eller den! Filmstjärna eller sångerska.

Spela.

Hon stack in en konstgjord blomma i mormors hårknut. Mormor tog bort den och placerade den bakom ena örat. Då svor hon inte utan sjöng om kvinnorna på krogen. Hostade och sjöng och sjöng och hostade. Som en filmstjärna eller sångerska.

Det här var deras ritual.

Så här umgicks de med varandra. Mimi såg på sig själv och på henne i spegeln.

Oredans spegelbild.

Reaktorer av instabil sort.

BÄSTA LÄSARE! Jag tror att det är slut på det roliga i den här historien.

Det kommer sig inte bara av fattigdom.

Som fjortonåring gör man också de allra mest omöjliga val helt i blindo.

Jordgubbe eller blåbär. Blåbär eller jordgubbe. Hela tiden våta och klibbiga händer.

Allting bara rör sig.

Om man var tvungen att välja. Och det är man!

Kärnkraft eller kraftlöshet.

Livdöd. Dödliv.

En lust som rör sig i båda riktningarna.

Ljuset som riktas.

Ni två var alltid så allvarliga, sa Satu-Siiri till mig många år senare.

Men vi gick med förbundna ögon i den röda skogen.

MORMOR TOG HAND om mig, kungjorde Mimi högtidligt. Jag stod inte ut med pappas eerikairmelijohannor.

Så berättade hon lite för mig om eerikairmelijohannorna.

De kom och gick med sina stringtrosor och dieter och varje gång byttes gardinerna i sovrummet. Ibland hade eerikairmelijohannorna idéer om hur man uppfostrar en dotter. Mimi kallade ingen av dem för mamma.

Såna fula kvinnor, sa Mimi, jag stack från dom varje gång. Bort!

Varför då?

För att dom var så fula!

Med andra ord hade Mimi inte en aning om varför.

Slutligen blev det april 1986.

Det vita huset på kullen kallade på Mimi. Huset samlade faster Kylli och 59 och 62 och Mimi, som på inget sätt hörde ihop med varandra. Mimi flyttade upp på övervåningen. Hon gick upp på vinden. Hon visste genast vad hon skulle göra där. För huset mindes Mimis mamma.

Mimi mindes huset.

Åh Gud!

Ibland undrar jag varför du öppnar fönstret när du stänger dörren!

Genom fönstret flyger vi iväg för himlens alla vindar!

IBLAND STANNADE Mimi till framför teven i kammaren. Kanske hade hon en tunn klänning och bara ben. Kanske höjde hon på ögonbrynen inför sin mormors bröder. Varför höjer flickor på ögonbrynen mot män? För inget särskilt.

Antingen 59 eller 62 morrade till:

Är du glasmästarens dotter?

Mimi stod och hängde framför deras film.

Det var allt jag någonsin hörde dem säga. De satt i soffan med sina potatisnäsor och skogshuggarnävar och var övertygade om sin onyttighet.

Jag är säker på att man bar ut dem med soffa och allt när det en gång blev dags för dem att lämna huset.

Nåja.

59 och 62 tyckte antagligen inte speciellt illa om Mimi.

De brydde sig inte särskilt om någon eller någonting annat än frustande hästar i Texas.

Och Mimi hörde inte till dem som väntade sig något mer.

EN DAG NÄR Mimi pysslade med mormors hår råkade jag plocka upp ett gammalt foto från byrån.

Också det var annorlunda i Oredan jämfört med mitt bruna hus. Vi hade inte några gamla fotografier stående framme.

Ingen ville tänka på det förflutna.

Vi förlitade oss på framtiden och den medicinska forskningens underverk.

På byrån i Oredan fanns ett tiotal små fotografier i ramar av metall.

Släkten. Massor av minnen.

Mormor som ung iklädd olika hattar. En pojke som antagligen var Mimis pappa. Svårt att säga för hans ansikte låg i skugga. Många foton på morfar som dött och faster Kylli som såg arg ut i sin studentmössa. Gamla porträtt från hundra år tillbaka och familjeporträtt där fotografen hade sagt att alla skulle se åt samma håll.

På ett foto var landskapet vitt.

Mimi hade vänt sig mot kameran som av en händelse. Hennes guldvita hår höjde sig elektriskt mot rymden. Hennes öron stod i lågor. Hon var högst tio år gammal.

Jag frågade:

Varför har du inte mössa på den här bilden?

Mimi sneglade på mormor och sedan på mig och sa:

Jag glömde att be om den.

Jag tittade på bilden igen och tänkte att vid en viss ålder förstår man inte att be om en mössa.

Åldern heter barndom.

Jag sa till Mimi:

Jag vill reda ut din sorg.

Det kan du inte göra, svarade Mimi. Inte du och ingen annan heller.

Hon sa det så tyst att det var knappt att jag hörde. Hon klappade sin mormor på huvudet som en docka och konstaterade att tiden hos frissan var över. Jag hann se Mimis ögon innan hon vände sig mot trappan.

De brann fortfarande.

Hon gick uppför trappan så som hon var van att göra: ge sig av.

Bort!

BÄSTA LÄSARE!

Nu säger ni: Det finns ju en till i Oredan.

Och dessutom en tant. Tantmänniskan är ett stöd och en trygghet. Tanter organiserar. Allt i ordning. Förr eller senare!

Milde himmel vad ni läsare är tillitsfulla.

Jag ska visa er en sida ur faster Kyllis dagbok.

I den här världen ska man leva som alla andra. Man ska inte tro att man på något vis är speciell. Man ska inte tro att världen ger av sin godhet. Åtminstone inte gratis. Man måste kunna leva lite hukad med blicken neråt. På så sätt växer man upp till en hederlig människa. En hederlig människa gör saker och ting rätt. Jag ger min brorsdotter arbetsuppgifter men hon utför dem inte. Hon tror inte på att man inte kan klara sig här i världen om man inte arbetar. Jag har börjat minska på hennes matportioner om hon lämnar arbetet ogjort. Den som inte gör av med något behöver inte mycket näring. Hon bolmar så mycket att hungern försvinner. Mamman betalar hennes cigaretter. Mamman betalar mig med, för att jag ska vara här. Men längre än två månader stannar jag inte. Jag tycker inte

om det här huset. Döden har avlagt besök här. Det var inget vanligt dödsfall, det skedde för egen hand. En sådan plats är förbannad. Om kvällarna låser jag dörren till mitt rum i källaren efter klockan åtta så att ingen kan störa mig. Jag anser att eftersom jag har arbetat så mycket hela dagen har jag rätt till min ensamhet. Där i mitt rum belönar jag mig själv med choklad som jag förvarar högst upp i skåpet. Jag tittar på teve och smörjer in min kropp med rosensalva medan jag äter choklad. Det har jag förtjänat. Andra förtjänar annat. Var och en får vad den förtjänar. Någon annan världsordning känner jag inte till.

BÄSTA LÄSARE!

Ni har säkert redan gissat att det här inte är någon handbok i överlevnad!

FÖLJANDE HÄNDE när Mimi var sju år gammal.

Då inträffade en explosion i hennes liv.

Jag hörde hela historien i badhytten. Den hade blivit vår tillflyktsort. Det var bron till sjön. Vårt mellanrum.

I mellanrum berättar man hemligheter. I tamburer. I kokvrår. På balkonger. På trösklar …

I mellanrummen öppnar man sig.

Vanligen var Mimi den av oss som ställde frågor.

Hon var inte intresserad av sig själv.

Vad är det med det?

Så sa hon.

Kan vi inte älska i stället.

Så sa hon.

Den här lördagen hade jag i alla fall frågat henne om Oredan.

Då beslöt Mimi sig för att ge mig NYCKELN.

Hon såg på mig en stund som för att komma underfund med hur mycket jag tålde. Mimi visste att jag fick så mycket chokladtårta jag ville där hemma och att mina Mic-Mac-jeans var av senaste modell.

Hon visste också att jag hade tagit emot hennes blick.

Den brinnande sorgen.

Jag hade hållit de glödande kolen mellan mina fingrar och inte sagt ett knyst.

Jag hade inte ens rört mig ur fläcken.

Så Mimi sa:

Det saknas ett fotografi på byrån. Min mammas. Det beror på att vi en gång kom till det vita huset på mormors födelsedag.

BÄSTA LÄSARE!

Ursäkta att jag avbryter er.

Men har ni märkt att det alltid händer något fasansfullt på födelsedagar?

Om en berättelse innehåller en glad födelsedagsfest kan ni vara säkra på att det inte kommer att gå väl.

Jag är rädd att ni inte heller i den här berättelsen kommer att förskonas från sorgliga fester.

Jag har ju inte hittat på det som hände på mormors födelsedag.

Mimi den strålande berättade.

MIMI SA:

Pappa och mamma grälade så deras hjärtan glödde.

Ungefär mellan sillsmörgåsen och gräddtårtan, tänkte jag.

Mimi fortsatte:

Grälade dom värre än vanligt?

Frågan var inte menad för mig. Mimi kastade den i vattnet.

Hon lät sjön ta den eftersom det inte fanns något svar.

Mimi sa:

Dom sa åt mig att gå ut. Det var soligt väder …

BÄSTA LÄSARE!

Soligt väder är också ett dåligt tecken.

Var försiktiga om man i en historia lovar fint väder!

DET REGNADE trots allt på stranden. Det mullrade och blixtrade. Senare fick jag höra att blixtarna bara hade hållit

sig över sjön och ingen annanstans i hela byn. Jag tror inte att det vi pratade om var orsaken till åskan. Men jag tror på vindarna som blåser. De kommer till oss. Jag tror att allt inverkar på allt och att vi deltar i världen genom att leva och dö här.

Tror ni?

Kan ni låta bli att tro?

Medan det blixtrade sa Mimi:

Jag snurrade i gungan.

Hon sa:

Då tog pappa en promenad och mamma rusade upp på vinden.

NI VILL VETA hur Mimi såg ut när hon talade.

Åh Gud!

Helt vanlig.

Jag blir irriterad på författare som skriver om jättelika tårar. Jag gillar inte begreppet *stora tårar*. För den som talar om sorg är sällan samtidigt sorgsen. Annars skulle hon överhuvudtaget inte kunna tala.

Så Mimi pratade helt vanligt och hennes mungipor darrade inte.

Hon upprepade:

Jag snurrade i gungan.

Jag tänkte på den lilla ljushåriga Mimi i det vita husets

gunga. I solen. I födelsedagsklänningen. Då var gungan bredvid syrenbusken alldeles ny och stark och doftade trä. Mimi gungade högt med hög fart.

När man gungar på det sättet kan man inbilla sig att man flyger.

Bort!

Den strålande Mimi fortsatte:

Mamma ropade på mig en gång. Vem skulle inte vara rädd för en sådan röst? Jag gick inte dit.

Mimi gungade. Hon hade lust. En egen lust som sjuåring. Som jag redan har berättat för er är Mimis lust stark och hon är nästan aldrig osäker. Också som sjuåring tog hon sats med fötterna mot marken. Hon ville inte lyssna på sin mamma. Hon ville gunga.

Mimi sa:

Senare hörde jag bara mormors röst:

På vinden!

Gungans rep skavde blodiga fåror i Mimis händer som senare svällde upp.

DET REGNADE I ziljoner timmar.

Åtminstone var det så mycket vatten överallt att vi inte kunde lämna badhytten på länge.

Det forsade och doftade av våt jord, vass och slam och tårar. Ploppanden och plask. Ormbunkar i rännilar långa

som rep piskade fram droppar som om de var blod. Himlen läckte som ett såll och släppte allting genom sig.

Tusentals eldfängda minnen.

Våra cyklar hade sjunkit ner i den grå leran. Vågorna spolade upp jordtorvor på stranden. Pollentappar … skärvor.

Och solen visade sig inte efter regnet.

Ett blekt sken och halvdöda daggmaskar hela vägen hem.

Det var fondbelysningen denna gång.

En flamma.

Hemma var det svårt att säga var jag hade varit.

Mamma och pappa och min bror var främmande.

När jag gick in i mitt rum såg jag mig omkring.

Som om jag inte hade varit där tidigare.

FÖRFATTARE SÄGER att de trivs bland sina historier.

Men jag, Mariia Ovaskainen, är ingen författare.

Jag avskyr att skriva. Åtminstone härifrån och framåt.

FÖR FÖLJANDE tisdag öppnade vi dörren bredvid Mimis rum.

Den ledde in till vinden.

Nu hade jag NYCKELN till Mimis värld.

Jag önskar att jag inte hade fått den.

Då skulle den fattas i historien och jag kunde hitta på den.

Författare hittar på NYCKLAR så där bara. Det enda som krävs är fantasi.

DU VILLE REDA ut min sorg, sa Mimi.

Jag ska visa dig mina sår och du får visa mig dina, sa Mimi.

Du kan inte reda ut den, sa Mimi.

Du kan bara pressa ditt sår mot den, sa Mimi.

Jag ger NYCKELN till er.

Trots att det är svårt.

Jag vet ju inte vad ni kommer att använda den till.

7

I FÖRRA KAPITLET hände förskräckligt mycket.

Så jag har bestämt att det här är ett mycket kort kapitel.

Om ni inte orkar läsa en så här sorglig historia kan ni tänka på krigsfotografens ord:

Jag behöver bara besöka platsen. Men de här människorna bor här.

Detta är min Hemliga Systers historia.

Hon är ingen karaktär, hon var en riktig människa.

Vi andra läser historien.

8

FÅGLAR VAR DET första jag såg när vi öppnade dörren.

Fladderfladderfladder.

Ljudet av vingslag som applåder i silkeshandskar.

Fåglarna kastade sig ut genom fönstret och sökte sig en plats under solen.

Mimi tog min hand och förde mig ut på golvet. Jag kunde inte längre låta bli att se

stolen.

Det var den största stol jag någonsin sett. Det var en stol som tillhörde en kunglighet från sagornas rike. Den var byggd i mörkt trä och de draperade armstöden pryddes av detaljerade broderier.

Den som satt i den stolen satt alltid högre än alla andra.

Framför stolen fanns en helfigurspegel.

Uppträdda på den fanns halsband och klockkedjor och armband och amuletter och skärp till morgonrockar och

stjärtpennor från påfåglar och plymer och solfjädrar och mantlar och konstgjorda pälsar. På ena sidan om spegeln låg sidenkuddar och på dem en massa föremål. Pudervippor och talkburkar och bomullspåsar och hårprodukter och löshår och jättelika sminkpenslar. Samt två par nätstrumpor.

Allt möjligt som man kunde svepa in sig i. Allt möjligt som man kunde pressa kinden mot och känna mjukhet och värme.

Huller om buller. Som efter en explosion.

Stolen och spegeln mitt emot betraktande varandra.

Mimi gick fram till stolen och nuddade vid ryggstödet.

Mimi sa:

Min mamma sitter i den här stolen. Hon är Mamman på Vinden.

Jaså, sa jag.

Min mamma, sa Mimi mjukt, tog livet av sig här.

När du var sju år gammal.

När jag var sju år gammal.

Överallt svävade fint damm som krossat glas.
Överallt glödde ljuset från gamla kläder som glimmande minnen.

Mimi frågade: Är du redo?

Jag tog hennes hand.

Det här var min uppgift.

Jag pressade min hud mot hennes.

Jag hade varit redo sedan den gången Mimi vände sig mot mig med sorg i blicken. Jag backade inte då och jag skulle inte göra det nu.

VI SATTE OSS i lotusställning framför spegeln.

Guldkedjorna rörde sig.

Jag lyssnade och tänkte och sniffade i luften och var uppmärksam.

Jag ville få reda på allt.

Hur känns det och det.

Det hänger ihop med mitt behov av att hävda mig. Skolan och amerikanska modetidningar. Jag vill ta reda på saker.

Leva mig in i.

Uppleva.

Och det är ingen oskyldig lust.

Jag hade sagt till Mimi:

Jag vill reda ut din sorg.

Vem tänkte jag mest på då: Mimi eller mig själv?

Väggarna på vinden täcktes av skåp. De föreföll kalla och orörda.

Mimis uppmärksamhet var riktad mot stolen.

I spegeln glimtade hennes bild till.

Lust. Energi. Strålglans.

Plötsligt öppnade hon en av krämburkarna.

En doft av aprikos spred sig över vinden. Efter det spreјade hon myskdoft omkring sig. Hon släppte fram spröd konvalj och doft av rosor och något som jag inte kände igen men som verkade starkt i näsborrarna och kändes bakom ögongloberna. Mimi reste sig och fyrade av omtumlande små puffar ur flaskor och ampuller.

Blandningen av dofter påminde mig avlägset om något. Det hade varken med pappa eller mamma att göra. Snarare fick doften mig att tänka på nattgäster. En lång man som dröjde sig kvar i vårt badrum om morgnarna och återvände svettig till frukostbordet för att stirra på mitt nattlinne. Tvillingkusinerna som brände rökelse i sitt rum och sov nakna under samma täcke.

Det var doften av en blomma som slitits av sin rot.

En kraftig doft av mull, rusig av passion.

Doften av det förbjudna?

Jag gläntade på ögonen.

Mimi sa, som om hon talade till sig själv:

Och nu sminket.

Jag såg på Mimi som försiktigt skruvade upp läppstiftet. Hon ställde krämerna och ögonskuggan bredvid varandra. Hon placerade noggrant allt framför spegeln. Föremålen rörde sig som om de levde. En solstråle träffade baksidan av ögonskuggepaletten. Hårborsten sprätte mellan hennes fingrar. Franstången öppnade gapet på vid gavel. Pyttesmå penslar trippade fram längs spegelns yta.

Viskningar som rop.

Det var ett helt skådespel.

Men om vad?

Mimi kom tillbaka och satte sig bredvid mig med sänkt huvud.

Jag satte mig likadant.

Jag frågade ingenting.

Jag tog emot.

Vinden kom in genom ett hål i fönstret och de gyllene kedjorna klirrade nu mot spegeln som en hagelskur av diamanter.

Jag kände Mimis andning och anpassade min egen efter hennes rytm.

Där satt vi.

Två barn bredvid varandra på vindsgolvet mitt ibland gamla kläder.

Vi andades tungt och det svindlade.

Vi tänkte på den tomma stolen som en oavslutad saga.

Försjunkande. Fallande sakta från ett klippsprång – som i en dröm.

Tills mammorna anlände.

Kallade vi på dem eller kallade de på oss?

De kom klivande genom taket i sina svarta
smala
kjolar!

Vinden fylldes av deras ljus.

En av dem var prydd med paljetter, hon gled upp och ner i luften. Hon var en hiss och sa ingenting. En annan skrek att hon kom från skumraskets gränsland. Hon var bara rött. En tredje ritade figurer i luften med sina händer. Hon var skicklig i att framställa det obefintliga så att det syntes.

Trollkonstnär. Drömfångare. Danserska.

Sådana namn gav jag dem.

Vithet. Stjärnfall. Gränsklippare: för de delade länder och hav och städer itu. Bara genom en nickning.

Bara genom ett famntag.

Surr-surr, surrade de medan de svävade över våra huvuden och fållarna på deras flortunna dräkter vidrörde vårt hår som spindelnäten på spöktåget i nöjesparken.

Surr-surr. Surr-surr.

Mjuka runda bröst och orakade ben. Hängande magar och fingrar korsade i bön.

Jag viskade sömnigt:

De skulle knappast märka om jag grabbade tag i deras jackor.

PRECIS NÄR mammorna hade förvandlats till långa violetta ränder och slutligen flugit iväg genom väggarna och jag bara ville sova kom någon in i rummet.

En kvinna så stor att hon hade kunnat svälja hela vinden och alla mammor när hon gäspade.

Mallig som månens skära.

Hon satte sig i stolen.

Mamma på Vinden.

Som riktade ett krävande ljus ljus ljus på oss.

Återigen ingenting som värmde upp rummet för frusna.

Mimi lade huvudet i Mamma på Vindens famn. De satt så en stund skinande som på en gammal målning. Dottern och mamman som tröstade henne och mamman som tröstades av sin dotter. Mamma på Vindens händer smekte Mimi men hon tittade i spegeln och såg på bilden.

Synen.

BÄSTA LÄSARE!

Det är elektricitet i luften.

Eldklot över natthimlen i Tjernobyl.

Här har vi mor och dotter. Dotter och mor.

Eller som i sagan: prinsessan och drottningen.

Drottningen och prinsessan.

En kedjereaktion från en generation till en annan. Kedjorna mot spegeln, arvegodset av guld.

Jag skulle vilja sakta ner historiens gång men:

MAMMA PÅ VINDEN rörde otåligt på sig.

Mimi kvicknade till och lyfte på huvudet.

Hon började leta efter färger. Hon räckte fram kajalpennor

och rouge till Mamma på Vinden som om de var verktyg. Sådana man målar och ristar in och duttar och avgränsar med. Sådana man använder för att bygga upp ett ansikte. Mimi var snabb och säker. Hon visste vad en kvinna behövde. Hon rev små moln av bomullen och suddade ut alla fel.

Hon byggde.

Mamma på Vinden tog emot och Mimi räckte fram. Emellanåt såg det ut som om det var tvärtom: Mamma på Vinden räckte fram och Mimi tog emot. Och: Mamma på Vinden tog emot och Mimi räckte fram.

Som i hypnos.

Som om de var drogade.

Surr-surr.

När ansiktet sminkades uppkom uttryck.

Skuggor och snitt och öppningar och gränser.

Masken blev en nuna.

Ansiktet stelnade.

Det var en sköld av vax.

Det var uppbyggt som krax skroink pfuitt och lackerat puts blank tjoff och det släppte inte igenom någonting.

När mamman som hade sminkat sig till döds var klar blev det vår tur.

Mimi var många Mimi som dallrade i luften.

Jag ville stryka undan hårlocken som hade flytt över hennes panna men Mimi räckte fram tyll och läder till mig.

Hennes kinder brann som en blomma.

En fruktansvärt vit och skinande blomma.

Dallrande av kraft.

Jag tänkte på orden KVINNLIGHET och DÖD.

Jag tog en näve guldglitter ur en burk och täckte mitt ansikte till oigenkännlighet.

9

KLOCKAN HALV FEM steg solen upp bakom det bruna huset.

Hela min kropp ångade av doften från vinden.

Jag stötte ut lukter och ljud genom huden. Oljor och mylla och yra. Förvirring.

Efter att Mimi och jag lämnat vinden spydde jag under en syrenbuske vid det vita huset.

Vi blir delaktiga i samma stund som vi delar en hemlighet.

Mimi hade sagt:

Du kan inte reda ut min sorg men du kan pressa ditt sår mot mitt.

JAG BLEV SITTANDE på betongtrappan till källaren.

Jag ville hålla mig vaken.

Så att jag skulle veta vad som hade hänt och varför.

Jag tänkte:

I Mimis barndom fanns inte muminvisor, inga gosedjursdagar eller godnattpussar. Och hon pratade aldrig om sin

döda mamma med sina släktingar. En sådan mamma hade ingen plats i familjen.

Så Mimi fick själv skapa en plats:

gömma   papplådor   placera ut föremål
skrammel   prassel   skrapanden
på sina platser   glimmer
halskedjor   berlocker   där de hör hemma!

En egen ordning på vinden, för hemligheter som man inte pratar om i familjen.

En redan draperad stol.

En stol som väntade.

Och nu hade hon fått flytta in i huset.

I sjuårsåldern hade Mimi säkert saknat sin mamma så mycket att det blev outhärdligt.

Som åttaåring. Nioåring. Tioåring.

osv.

Hur är det att sakna sin mamma?

I vårt lilla bruna hus var mamma alltid hemma.

Jag inbillade mig att jag inte visste om att lampan lyste i mammas sovrum. Vi vakade bägge två. Min mamma och jag. Och vi berättade inte om det för varandra på morgonen.

MEDAN JAG SATT där försvann natten.

Sommarnatt så torr att gräset prasslade som vecken i kjolen.

Så förlamande.

Vid femtiden på morgonen skrev jag ner följande diktrader på ett skrynkligt butikskvitto som jag hittade på trappan:

På Vinden i Oredan
(tisdagskvällar)

sminkar mamma sig till döds
mamma som är död

Mimi skriver sitt namn
på spegeln med en tunn kajal

flickan som är _________.
spegeln som är _________.

BÄSTA LÄSARE!

Ni kan fylla i de tomma raderna.

Jag säger bara:

olyckskedjor&ensamhet&överlevnadsknep

Det är er tur att utveckla något av dem.

Den morgonen gick jag och lade mig klockan sex och glömde bort butikskvittot.

EFTER DEN GÅNGEN besökte vi Mamma på Vinden varannan vecka.

Mimi pratade medan hon följde mig hem över fälten men jag var tyst.

Du vet väl att vi spelar teater på vinden.

Så sa hon en gång när vi skiljdes.

Jag vet, svarade jag genast.

Men jag snackade skit.

VAD TYCKER NI?

När en skådespelare spelar på riktigt är det då teater?

Innebär skådespeleri att man visar sina egna känslor?

JAG TROR NOG att man varnar er för ämnen som det här på skrivarkurserna!

På kurserna uppmanas man att undvika vakendrömmar och vanföreställningar.

Man måste skriva om det som verkligen händer. Om en vessla springer in i vedboden ska du göra en berättelse av det! Eller om stadens trafikverk!

Jag vet inte vad man ska säga till lärare på sådana skrivarkurser.

Men försök någon gång att skriva med huvudet nedåt medan ni ligger på mage och lutar er över sängkanten.

När det runnit tillräckligt med blod till huvudet stiger trycket.

Vesslan blir röd.

10

JAG RYCKER TILL. Jag gömmer min historia för blickar. Jag vänder mig till min historia och breder ut mina vingar för att skydda den. Jag vill inte ändra ett enda ord i den fastän jag vet att författare anser lögnen vara en dygd.

De anser att man kan skriva vad som helst om vem som helst.

De kallar det för frihet.

De vet inte hur det är att älska en som man måste berätta om.

Bara en!

Som man bara kan berätta om på ett sätt.

Och i detta tionde kapitel innebär det en historia om avfärd.

För Mimi ville bort.

Bort!

Inte från mig men sådär i allmänhet.

JAG HAR REDAN berättat för er hur Mimi skapade ljuset ljuset ljuset.

Envetet i någon riktning, vart som helst.

Hon tvekade inte utan visste vad hon ville.

En explosiv vilja.

Enveten inom henne.

Därför var hon svår att stoppa.

Helst hade hon gett sig av tillsammans med mig.

Genom luften eller på motorcykel eller lifta med långtradare.

Jag insåg att det vita huset uppe på kullen var ett av många hus som hon bott i. Hon bar med sig avfärder som överflödiga bokstäver efter sitt namn.

Ingen visste något om dem eftersom hon inte berättade.

Vad är det med det, sa hon på nytt.

Just det.

NÄR MAN STIGER ut i ljuset ser man änglar.

Det finns goda och onda och jag vet inte vilken sort det gällde men ängeln kom flygande till mig.

Och den var inte van vid att stanna på ett ställe.

Så en dag sa jag:

Vi prövar väl då. Nästa fredag.

VI KAN BÖRJA DÄR.

Vi börjar direkt på bensinstationen:

DET DOFTADE AV berlinermunkar på bensinstationen.

Mimi och jag satt på stolarna av metall och drack kaffe ur en gemensam pappmugg.

Ännu för ett ögonblick sedan hade jag tänkt att vi var luffare i sommarnatten. Det tyckte jag lät fint. Som ett äventyr. En natt som smakade av bubblande lemonad när tåget kommer och ingen viker undan.

Nu sa Mimi:

Hundra kilometer. Det är inte mycket.

Vi har inte råd att ta oss tillbaka, sa jag.

Dina föräldrar kan hämta oss, sa Mimi.

Varför påminde hon mig alltid om mina föräldrar? Jag svalde en klunk kaffe och grimaserade. Just nu satt min lilla mamma i soffhörnan. Hennes sysslolösa händer vilade i knät. Min pappa gick omkring i trädgården med kameraväskan på axeln och glömde bort saker och ting.

De såg säkert ut som någons föräldrar. Men mina? Sommarnattens luffare hade inga föräldrar.

Vi satt lutade mot varandra där på bensinstationen som snart skulle stänga sina dörrar.

Jag sa:

Du vet att dom inte vill se oss tillsammans.

Mimi hade fått pengar ur sin mormors svarta börs och vi hade stigit på bussen. Barnbiljett, sa vi till chauffören. Mimi hade varit glad. Hon klarade inte av att sitta stilla i

bussen utan gick nynnande av och an i gången.

Som om vi var på väg ända till Amerika.

Staden låg slapp i hettan och svettades i armhålorna. Det var fortfarande en bra bit till havsstranden. Vi gick längs gator som fick våra sandaler att låta helt annorlunda än på sandvägar. Vi gick in för att svalka oss i ett köpcentrum som påminde om en rymdfarkost och Mimi den strålande köpte snabbt en magväska och en spetsbody och så snodde hon ett par paket cigaretter.

När pengarna var slut påstod hon att det inte var möjligt.

Mimi sa:

Du vill inte ens försöka ta dig till havet. Bort!

Lägg av, svarade jag.

Mimi lekte med en tänd cigarett och jag var hela tiden rädd att hon skulle bränna fingrarna. Det gjorde hon också. Hon doppade fingrarna i det kalla kaffet och sa:

Ditt liv är så enkelt.

Hon undslapp sig det som man gör när man tänkt länge på något.

Enkelt liv.

Var det NYCKELN till min historia?

Orsaken till att jag satt vid bordet på bensinstationen och tittade på oss två i spegeln? Jag var inte den som skulle ha fört i väg Mimi. Jag var inte berättelsens hjälte. Jag bara slöt ögonen i ljuset och lapade i mig sol. Som mamma i sin

tevehörna. Jag lät allting vara. Var det därför jag inte behövde havet?

Inte lika mycket som Mimi.

Jag hade mina prinsesslockar och behov av att hävda mig.

Vad hade Mimi?

En billig spetsbody och brända fingrar.

Bästa läsare!

Händer det något mer på bensinstationen?

Ja det gör det.

Men inte med oss.

Expediten på bensinstationen förförde en långtradarchaufför och jukeboxen spelade sången ”If it takes forever I will wait for you”. Sluttningen utanför fönstret lockade. Där klirrade flaskor och hördes skratt. Eftersom det sluttade kunde man rulla nerför den. Utan kläder. Varför inte. Neråt och neråt. Ända ner till bäcken och där låg en naken flicka i gräset och skrattade. Solen tände eld på de förbikörande bilarna och fåglarna flaxade med sina vingar på väg mot havet efter dem. Inte av fri vilja utan för att de måste göra det.

Vi stannade här.

Ja ja.

Vart kan en fjortonåring ta vägen?

Ingenstans.

Hundra kilometer längre bort kommer en äldre man fram och frågar:

Har flickorna åldern inne?

Och det har flickorna aldrig.

Dörrarna till köpcentret stängs. Dörrarna till kaféer och gym stängs. Ytterdörrarna stängs. En stad man inte känner är full av gator som inte leder någonvart. När sista bussen startar motorn måste man kliva ombord på den och bekänna allt för chauffören. Hoppas på att han är snäll. Därefter titta nedslaget på köerna som samlas utanför restaurangerna. Hotellens namnskyltar. Glödande fönster. Biografer.

En fjortonåring är ren och skär lust att ge sig av.

New York New York!

Som inte blir av.

Min Hemliga Syster borrade in naglarna i bussens ryggstöd.

Åh Gud!

Jag vet att hon låg där i bussen för min skull. Om jag inte hade varit med skulle hon i den stunden ha liftat till motorvägen.

Hennes lust hade riktats mot mig och jag hade sagt: Nej.

Ett löfte: Du är aldrig ensam.

En lätt ring om halsen.

Som ett hål vid hjärtat.

Ensam var hon i alla fall.

När jag vilade huvudet mot Mimis axel och mumlade att jag hade misslyckats med allt såg hon förvånat på mig.

Uppriktigt. Och därför nästan argt.

Hon sa:

Jag älskar dig.

Mimi sa:

Du behöver inte be om ursäkt.

I det ögonblicket förstod jag att hon inte krävde någonting av mig. Att inte kräva något är ingen bra sak. Jag bökade in huvudet under armen på henne. I själva verket skämdes jag men hon tröstade mig.

Som om jag skulle behöva mer tröst än hon.

Enkelt liv.

HEMMA UNDER lysröret i hallen ville mamma fråga mig om sanningen.

Jag var på utflykt än sen, svarade jag.

Jag begrep inte varför hon hade väntat på mig i sin noppiga badrock. Klockan var inte mycket. Pappa rörde sig på övervåningen. Lampor släcktes och dörren ut till balkongen drogs igen. Någonstans jamade katten. Det var egentligen min brors katt. Pappa var mammas och mamma var pappas. Katten var min brors och min bror var kattens.

Jag hade ingen i det här huset.

Mamma tog spjärn mot bordet när hon reste sig upp. Hon såg medfaren ut.

Jag är annorlunda, tänkte jag. Jag är olik henne.

Mamma sa:

Du är ett så svårt barn.

Jag såg bort när hon trevade sig fram från tamburen till trappan och mödosamt tog sig upp.

Bort!

Men jag vet inte om det var smärta jag kände eller bara skam.

SOMMAREN 1986 mognade och blev allt hetare och Mimi och jag försökte inte längre ge oss av.

Havet glittrade långt borta på kartan. Inte för oss.

Juli fortsatte. Värmebölja. Långsamma dagar. Vi drog allt djupare in i skogarna och stängde in oss i badhytten. Där klädde vi av oss och på oss och gjorde allt möjligt som man gör där emellan. Vi lät badarbarnen knacka förgäves på dörren.

Vi var allt mer på tumanhand.

Så skrattretande vi måste ha sett ut när vi kröp i skydd för andras blickar in i en gammal möglig lada genom ett djävulskt litet hål mitt bland nässlor och mjölkört!

Vi var så skrattretande att jag fortfarande måste bita mig i läppen för att inte gråta.

OM DET VAR något vi var säkra på så var det den färska doften på våra fingertoppar. Vår klara vätska. Att vi öppnade oss för varandra. Våra kroppar andades med varandra.

Jag berättade allt om mig själv för Mimi, allt hon någonsin ville veta.

Det fanns ett ställe i mig som hon fyllde. Som hon ville fylla.

Jag vill glömma mig själv, sa Mimi, jag vill komma bort.

Jag var en öppning. Genom mig kunde hon komma bort. För en stund.

Hon hade på sig sin nya spetsbody. Som vi brukade säga om sådant: Sexy.

Fast helst var vi nakna.

Vem påstår att det är mer förföriskt att dölja än att visa?

Kyss mig, sa Mimi på vårt hemliga språk.

Vi tyckte båda att det lät mycket allvarligare än att säga det på finska. *Kyss mig* innehöll allt det hårda som ingår i älskog:

Tunga och tänder. Glidande och skuffande.

Vi var inga fjäderviktare.

Kyss mig var skådespeleri.

Det avslöjade våra verkliga känslor.

MIMI RÖRDE SIG gärna i mig.

Hon ville teckna mina konturer och gestalta mig.

Vilken fjortonåring vill inte bli gestaltad?

Emellanåt försökte jag fråga henne:

Var är din mamma begravd?

Jag var tvungen att se hennes mammas grav och veta att hon var under jord.

För tisdagskvällarnas skull.

Surr-surr.

Men Mimi ljög om gravplatsen. Det fick jag veta senare. Det var när det fanns fler döda och jag hade en bukett röda rosor i famnen.

Som jag hade lovat sommaren 1986.

BÄSTA LÄSARE!

Ni undrar var Mimis pappa är.

Vad är historien bakom att han gav sig av?

Mimis pappa besökte minsann Oredan. Ibland. Sällan.

Han såg ut som en handlingens man.

När han kom brukade han tala med faster Kylli om hur saker och ting borde göras annorlunda i huset. Han stormade uppför trappan och knackade i väggarna. Kanske funderade han på att byta tapeter. På strandvägen accelererade hans bil snabbt upp till hundratjugo och mer. Han såg ut som en handlingens man men var det sist och slutligen inte.

När han kom upp till vindskammaren med glass till Mimi och mig stannade han hos oss i fyra minuter.

Mimi kollade på klockan.

Då tänkte jag på min egen pappa och mig när vi lyssnade på radio. Bådas vrister knakade på samma sätt. Det kändes som en evighet sedan. Trots att det hade hänt senast i söndags.

Ibland brukade mamma slå sönder köket med en hammare. Om pappa och jag inte hade diskat, sa Mimi en kväll i badhytten.

Mamma på Vinden?

Nej. Inte på vinden. Där gör hon inte så.

Inte?

Pappa tycker att mamma var galen, sa Mimi.

Jag tycker att pappa är galen, sa Mimi.

Jag tänkte på Mimis pappas ansiktsuttryck. När han kom med vaniljglass till oss och blev stående vid trappänden. Ett skrämt uttryck. Ett förvånat uttryck. En gästande pappa. En resande pappa.

En nej-pappa som alltid for iväg.

Bort!

Efter Mimis mammas död var de två kvar men de var ensamma.

JASÅ PÅ DET VISET.

Ni tycker inte att familjer som denna är trovärdiga.

Det är för att ni inte har behövt tro på dem.

Tacka ert liv för det.

Men påstå inte att de inte skulle finnas.

11

VI ÅTERVÄNDER NU till nattskiftet vid Tjernobyls fjärde reaktor.

Där man producerade energi.

Där hjärtat hettades upp på våren 1986.

Där ångan läckte och fräste våldsamt och ett eldklot steg upp på himlen vid midnatt.

Man försöker stoppa det!

Nästan alla sov medan det radioaktiva molnet vandrade från land till land.

Bara ett fåtal såg ljus ljus ljus.

Hela sommaren 1986 bar vi med oss vetskapen om att man inte hade uppfört en skyddsbyggnad kring kärnkraftverket. Den lättantändliga grafiten började brinna. Och den slocknade inte. Röken spred sig.

Det fick konsekvenser.

Allt som exploderade steg upp i luften.

På marken brann grafiten ända tills man byggde en sarkofag kring reaktorn.

Olyckorna kapslades in i stål och betong.
Någonting rann över.
Så är det alltid.

TOLFTE SEPTEMBER 1986 berättade man i skolan om strålningsdoserna. De som man på våren hade ansett vara ofarliga. De som lärarna hade lett åt.

På måndagen klockan halv åtta hade strålningen varit som starkast.

På måndagen klockan halv åtta när kvällen öppnade sig i parkerna för lekar och joggingturer hade strålningen varit som starkast i Sovjetunionen och Finland och Sverige.

Det var hett i vardagsrummet, kamrarna och köket.

Man öppnade fönstren.

Man drack saft som blivit stående kvar i farstun utan skyddshölje.

Självklart drack man upp den!

Men i skolade betonades i alla fall:

Det står klart att känslighet för strålning beror på arvsmassan.

EXPLOSIONERNA GICK inte att kontrollera. De lämnade sina spår i oss.

Rädslan.

Är jag drabbad? Och jag då? Jag också?

När en och samma människa är med om alltför mycket förstår hon att vara beredd på det värsta.

Hon vet att just hon är drabbad.

Och hon försöker skydda sig.

Mimi trodde att också jag skulle lämna henne. Som de andra hade gjort. Mamma och pappa och eerikairmelijohannorna.

Den här gången var hon tvungen att hinna först.

Dödsdröm. Drömdöd.

Vilket som.

Beroende på vilken riktning hon hade lust med.

Men mormors klocka tickade snabbare.

Den läckande ångan gav ifrån sig ett susande ljud.

Till en början anade ingen att något allvarligt var på gång.

BÄSTA LÄSARE!

Detta är berättelsens höjdpunkt.

Brännpunkt.

Efter det här är ingenting i berättelsen längre som förut.

Det som exploderar stiger upp i luften.

Det som exploderar stiger upp i luften och passerar gränsen med vinden.

BÄSTA LÄSARE!

Kom hit!

Vi sätter oss tillsammans i skuggan under träden.

Sitter ni bekvämt? Så att ni är avslappnade och kan sträcka på benen?

Vi ska samla krafter.

Vi sitter en stund i lugn och ro medan tystnad och rena molntussar glider förbi poppeln.

HÄR UNDER GRENEN som trädet breder ut över oss vill jag visa er några bilder. Provbitar av ett liv. Ögonblinkningar och knäppande fingrar.

För som jag skrev i början: Sann är också sommaren och kärleken som växer och växer.

Glädjen är också sann. Lika sann som sorgen.

De här bilderna är nyare än de ni såg på byrån i det vita huset. De här är tagna i juli 1986.

Bilderna kunde föreställa vilken flicka som helst som ni känner och som har krusat hår.

En flicka med kvinnliga former.

Stackmolnen är desamma, liksom träden.

Stranden är densamma som ni säkert också känner till.

I varje barndom finns en sådan strand …

Samma vågor flyr ut på fjärden från vattenbrynet bara för att återvända igen.

Nu vill jag att ni ska se Mimi och aldrig glömma den synen.

första bilden

Mimi steker plättar ikapp med solen på bakgården till det vita huset. Vi tar av oss våra bikinis och breder ut oss på den gröna gräsmattan med armarna åt alla håll. Tänk dig att du lever i en film, skriker Mimi. Hon formar sina fingrar till en inbillad kamera. Kycklingflott rinner ur faster Kyllis mungipa när hon skriker åt oss från köket: Kan ni göra nåt nyttigt nån gång!

andra bilden

Alla kvinnor som är på väg. Bort! Som Esperanza. Ett lika fascinerande namn som Desperado. Jag filmar Mimi med en inbillad kamera. Hon hoppar ut genom fönstret i badhytten och spelar övergiven älskad. Hon river sönder ett brev framför kameran. Hon rör på munnen i takt med musiken. Kameran svänger och knycker. En ny film: Esperanza och Desperado. De som flyr ut i öknen och lämnar allt. Bryter sig loss. Jag säger till Mimi: Sjung inte med slutna ögon. Det ser korkat ut. Tänk dig att du lever i en film. Som om Mimi någonsin skulle se korkad ut.

tredje bilden

Mimi har flätat armarna om mig och lutar hakan mot mitt huvud. Jag ber henne gå. Desperado lämnar Esperanza. Eller omvänt. Jag ber henne att inte se sig om. Det här är

ett experiment: hur känns det och det? Jag blir stående på stranden. Och jag tittar inte. Mimi lägger den inbillade kameran på fönsterbrädet i badhytten. Hon säger: Först ska vi båda se på sjön. Vi tänker oss att där finns vår gemensamma ö. Sedan gör hon som jag har bett. Hon går längre och längre bort tills jag inte kan höra hennes fotsteg mer. Bilden föds först genom frånvaron. Nu är hon borta. Hon. Är. Borta. Björkarna som kantar strandvägen flimrar mot mitt ansikte. Bastukvastarna. Bara träden. Ingen annan.

Om jag fick bestämma nu skulle jag inte be Mimi ge sig av på det sättet.

Pröva inte på det hemma.

Försvinnanden är alltid fasansfulla.

Som en aning om en gräns.

HÖJDPUNKTEN KOMMER fram bakom trädet.

Den börjar här.

En tisdagskväll när jag var på väg till Oredan skrällde åbäket i vår tambur.

Mimihärhej. Vi kan inte ses för mormor har dött.

???

Kom inte. Det är ziljoner idioter i huset.

Under årens lopp hade det framgått att det inte lönade sig

att be Gud om under. Men tänk om Gud denna gång skulle ha låtit lilla blinda mormor leva.

Åh Gud!

Är det för mycket begärt?

Vi försöker stoppa det!!!

Men det lyckas inte.

MIN APTIT VAR så dålig hela dagen att mamma blev misstänksam. När hon och pappa sorterade tvätt sa hon:

Du umgås fortfarande med den där flickan.

Schh, sa jag.

Den här gången menade jag det verkligen. Jag ville vara ifred.

Varför hade inte Mimi och jag märkt att mormor var döende?

Följande dag försökte mamma på nytt.

Vi gick båda till Satu-Siiri och hennes familj för att äta jordgubbstårta.

Mamma frågade varför jag hade dragit på mig en svart påsbyxkjol.

Just då hade jag inte plats för andra färger.

Mamma var mer intresserad av hur jag såg ut än hur jag mådde.

På jordgubbstårtkalas skulle man klä sig i glada färger!

Förr har du då inte tillhört dom unga svarta, muttrade mamma.

Det är den där flickans inverkan, fortsatte hon muttra.

Orden blandades med det klafsande ljudet av sandalerna mot den asfalterade byvägen.

Vad ska det bli av det här …

Ni springer omkring i skogarna …

Du hamnar snart i något knarkargäng …

Mammas kondition var så dålig att hon knappt kunde hålla jämna steg med mig.

Jag ökade farten med avsikt. Utanför Satu-Siiris hus fräste jag:

Tänk om du kunde tala högt för helvete.

Försök vara som folk, snäste mamma. Jag lät henne gå om mig. Hon ville ringa på dörrklockan. Hon stod inte ut med tanken på att det första Satu-Siiris mamma skulle se var min svarta säck och mina kajalstreckade ögon.

Mamma var trött. På det som var för mycket.

Kanske inte grym eller ens elak.

Jag tyckte inte synd om henne.

MORFÄDER OCH mormödrar dör förr eller senare. I synnerhet om de är gamla som golvuret och tror att deras barnbarn är Marie Antoinette.

Men Mimi hade redan en död mamma på vinden.

Hon visste inte var hon skulle placera mormor.

Om det går bra ett tag dröjer det inte länge förrän det

går åt helvete igen, viskade Mimi längs telefontrådarna.

Mitt bruna hem sov men jag satt och pratade i klädkammaren dit jag hade dragit ledningen från åbäket.

Så kan det väl inte vara, viskade Mimi.

Det måste ju ta slut någon gång, viskade Mimi.

Vad har jag gjort för ont, viskade Mimi.

Alla tänker alltid att det är något fel på mig, viskade Mimi.

BÄSTA LÄSARE!

Ni är verkligen ganska kaxiga.

Ni kräver mer verklighetsanknytning i den här historien.

Små och vardagliga iakttagelser igen?

I så fall bifogar jag Mimis mormors dödsannons:

Adelaide Ahonen
f. 1898
d. 1986

Sanningens Ande, led oss Du.

Med kärlek ihågkommen:
Iiro och Miranda
Kylli
Iisak och Halmari
Vänner
Välsignelse i kapellet 19.7, kl. 16.

MEN JAG TYCKER ju inte att den här annonsen gör det hela verkligare. Eller vardagligare. (Ifall någon skulle tycka att det är samma sak.) Också namnen är konstiga. Nästan som om vem som helst skulle ha dött. En Adelaide. En Miranda minns henne med kärlek.

Hur känns det och det?

Det är vad som saknas i den här annonsen.

Annonsen är likadan som alla andra dödsannonser

om känslan saknas.

OM ETT BARN som förlorat sina föräldrar har om så bara en annan vuxen, så klarar det sig. Ett sunt mänskligt förhållande till en vuxen är tillräckligt.

Jaja.

Kroppen som tillhörde Mimis enda sunda människorelation låg i en kista.

På stranden skar barnbarnet in mönster i handleden.

Jag desinficerade och band om hennes armar med omsorg. Jag visade hur jag hade graverat in mina egna ritningar på armen. Lagom ytligt och lagom tunt. Med en lagom skarp kniv. Lagom långt från handlederna. Jag grälade på Mimi eftersom det var juli som är rötmånad och då finns en infektionsrisk. Jag föreslog att vi skulle skära oss igen när det blev svalare.

Mimi gick sin väg och sparkade till den skitiga badhytten så den blev ännu skitigare.

På kvällen i min säng tänkte jag:

Man klarar sig med en njure. Med en lunga. Med ett hjärta.

Ett är tillräckligt.

För ens skull orkar vi alla leva.

BEGRAVNINGSMORGONEN VAR GRÅ.

Den strålande Mimi frågade alltid: Hur känns det och det.

Öppen jacka. Öppet hjärta.

Jag hade velat göra detsamma för henne.

Man hävdar att det går att förbereda sig för de största olyckorna.

Men hur tröstar man den som har förlorat absolut allt?

Med andra ord henne.

Jag stack sopborsten mellan handtaget och dörren till mitt källarrum så att den inte gick att öppna utifrån.

Jag bestämde mig för att göra ett blandband till Mimi medan hon var på begravning.

Först bandade jag några av Sandras låtar. Efter Sandra tryckte jag på den röda rec-knappen tillsammans med open mic-knappen.

Jag berättade om glittrande städer (New York New York!)

och hur vi som vuxna skulle äga tre bostäder. Vi skulle ha varsin egen och dessutom en gemensam sommarbostad. Som vi skulle kalla villan. Jag berättade vad man såg från vår balkong på Manhattan: enbart skyskrapor.

Jag berättade om våra arbetsplatser på våningarna högst upp i skyskraporna. Jag berättade att jag skulle göra omeletter med paprika till frukost åt oss och aldrig gröt. Vi skulle ha pussel i vardagsrummet och öppen spis och ett jättelikt fönster. Hela inredningen av krom. Förutom de gröna palmerna av plast.

Ett skådespel om New York.

Hur skulle jag annars ha kunnat berätta för Mimi vad jag kände?

Emellanåt drog jag efter andan och bandade musik:

(open mic + rec)
Det här är till dig!
(open mic stängd kassett play)
Jag skriver på de öde husens väggar
Jag skriver om hur jag behöver dig
Jag skriver i de ensamma trappuppgångarna
(open mic öppen kassett stopp)
Det var Dingo ifall du inte visste!!!
(prassel)
Väänta

(prassel)

Jag försöker pussa den här bandspelaren …

SLUTLIGEN SA JAG:

Take care.

Det betyder: ta emot min omsorg.

Efter det satt jag på golvet och jag öppnade inte dörren när sopborsten skramlade i dörrhandtaget.

Det regnade fortfarande bara grått vatten.

Som brukligt är på begravningar i berättelser.

EFTER BEGRAVNINGEN sågs Mimi och jag på stranden. Hon hade på sig samma jeans som alltid. De som var för korta.

Jag frågade inte om hon hade haft de kläderna på sig hela begravningsdagen. Klart hon hade.

Hon satt tom och lutade sig mot badhyttens vägg.

Vi kan tala svenska nu, sa jag och rörde vid henne.

Kanske skulle allt vara lättare på svenska.

Men Mimi sa:

Jag tog Diapam för att klara begravningen.

Duktig flicka.

Kommer du med en röd ros till min grav när jag dör?

Det gör jag.

En röd ros var detsamma som New York eller Mamma på

Vinden. Lika overkligt. Bara drömmar för mig som brukar drömma. Ofarliga?

Mimi behövde inte drömma. Hon hade ju sin mammas alla saker i lådor på vinden. Där väntade de på henne.

Hattar. Scarves. Nylonstrumpor.

Maskeradbal.

En röd ros … Finns det något som är mera typiskt? Till en begravning brukar man komma med vita blommor. Änkan har en röd ros. Den röda rosen är klyschig. Man skrattar åt klyschor tills de blir verklighet.

En röd ros och en röd kyss.

En röd skog som i Tjernobyl efter explosionen.

Borde jag ha förstått?

Att säga nej.

Men man nekar inte en människa som kommer från en begravning någonting.

MIMI PRESSADE SIG mot mig i mulldoften. Vi flätade ihop våra ben och jag gick in i henne. All längtan och förlust ersattes av en annan stark kraft.

Den här gången fick jag inget grepp om henne.

Hon var hal.

Hon skakade så.

Då sa jag:

Kom in i mig du.

Mimi sa:

Visa dig helt och hållet för mig.

Hon grät med munnen mellan mina ben.

Det är inte lätt att gråta när man är fjorton år. Mimi var mycket bättre på det än jag.

Om man är alltför känslosam kan man inte visa sina känslor.

Jag talar nu om Mimi.

Jag är inte så känslofylld. Jag kan gott och väl säga vad det är som plågar mig.

Mimi kunde inte.

Därför spelade hon upp det: hon grät.

När hon var tillsammans med Mamma på Vinden förlorade hon gång på gång och jag förlorade tillsammans med henne.

Eller gjorde jag?

Mamma på Vinden var inte min mamma.

Och det exploderade inte inuti mig när mormor dog även om jag sörjde henne.

NI GRUBBLAR:

Hur långt ska man driva skildringen när man skriver om älskog?

Till slutet.

12

BÄSTA LÄSARE.

Efter klimax vänder vi oss till Gud.

Även jag, Mariia Ovaskainen, gör så i den här historien.

I själva verket har jag hela tiden ropat på Gud för att be om hjälp:

Åh Gud!

Nu ska jag tänka närmare på saken.

VI BÖRJAR MED att Gud inte ser ut som en människa.

Om man skulle beskriva honom med ett ord skulle det vara luft.

Om han finns ger han oss all sin kraft så att vi ska kunna leva.

Andas.

Jag tycker inte att man borde göra så stor skillnad mellan Gud och resten av världen.

Därför är kärleken till Gud den mest skrämmande formen

av kärlek. Då måste man älska precis hela världen, jorden och luften.

Så ser jag det: en personifierad Gud kan inte vara den verklige Gud.

Om en personifierad Gud hade stigit ner från himlarna och hindrat Mimi och mig när vi satt med mormors pillerburkar på strandstenarna skulle vi ha skrattat åt honom. Eller kanske hade vi blivit skrämda. Det finns ingenting människan fruktar mer än att bli fråntagen sin egen vilja.

Och Gud tar inte det onda som människan vill göra mot sig själv ifrån henne.

VI HADE BURKAR fulla med Mimis mormors rosa och ljusblå godistabletter.

På strandstenarna gick Gud genom oss som en vind.

Men just då tänkte vi naturligtvis inte på det.

Vi hade förflyttat oss från badhytten till stenarna vid strandkanten. Fram emot kvällen svalnade stenarna mot benen. I slutet av juli var nätterna inte längre ljusa. Också vi mörknade. När min Hemliga Systers ansikte var helt nära mitt försvann hennes konturer.

Jag sa:

Jag vill ta ifrån dig hälften av allt du har upplevt.

Hon sa:

Jag skulle inte ge dig det även om jag kunde.

Hon pressade mormors pillerburk mot sitt hjärta.

Vår hud var egenmäktigt skrovlig av sår och inristade initialer.

Medicinskåpet i det vita huset hängde på lagom höjd och var olåst.

Vi skrattar åt det som skrämmer oss. Den egna viljan som tas ifrån oss. Vi var en armslängds avstånd från döden och det var vår egen arm.

Mimi sa tyst:

Det här är mitt liv och mitt kors.

Jag svarade:

Jag är också ditt liv.

Mimi sa bara:

Du försöker bara vara en god människa.

På så sätt gjorde hon klart att vi inte hade samma öde. Hon visste det bättre än jag. Den som lider vet alltid. Den som identifierar sig med den lidande tror någonting annat.

Mimi satte inga gränser för sig själv.

Men hon gjorde det för mig och sa ännu en gång det jag hade hört redan tidigare:

Tro inte att du kan reda ut min sorg.

Den kvällen på stranden fantiserade vi i alla fall tillsammans om hur våra kalla kroppar skulle se ut på stenarna i morgonsolen.

Var vår fantasi fortfarande gemensam då?

Allt det som hände på vinden!

FÖR DET HÄR är också min historia.

Jag gick mot sorgen av nyfikenhet.

Mimi var inte nyfiken, hon satt fast i en fälla.

På vinden! hade hennes mormor skrikit.

Mimi hade fantiserat om sin död sedan hon var sju år gammal.

I den åldern är minne och fantasi samma sak.

Hon hörde inte till dem som skrev om blod och döskallar på modersmålstimmarna. De som gör det saknar sitt liv mera än döden. Vanligen är de inte närmare döden än att man hinner rädda dem.

Mormors pillerburkar mot Mimis hjärta var ett mördande säkert sätt.

Hon spelade sin död och dog därför på riktigt.

För egen hand och vid första försöket.

NI SÄGER ATT jag borde ha kontaktat barnavårdsmyndigheterna. Polisen och kuratorn och psykologen. Vetskapen om hjälpande instanser lugnar er.

Vad skulle hända med Mimi när faster Kylli flyttade ut?

Hon kunde ju inte stanna kvar ensam i det vita huset?

Vi var inte roade av att tänka på saken. Vi sög i oss isglass

vid kiosken i byn och sjöng: Jag ska bomba hela världen lilla mamma. Det borde ha varit: måla. Av någon anledning förvandlades det i vår mun.

På stranden hade vi en badhytt där man till och med kunde bo om det behövdes. Vi hade varandra och jag trodde att det skulle vara tillräckligt.

Men stopp. Det var ett sidospår. Det viktiga här är:

Mimi hade ingen kvar i Oredan längre.

Mormor lyste med sin frånvaro ljus ljus ljus.

Jag var Mimis älskade och älskare men jag var inte hennes familj.

Med andra ord hade hon inget hem.

Den som är hemlös ber inte okända om hjälp. Och ingen kommer heller till undsättning från den egna familjen.

Mimi sa:

Alla tänker ju hela tiden att det är något fel på mig.

Hon var inte så självcentrerad att hon skulle ha gått i terapi.

FEL FEL FEL. Det var inget fel fel fel. En gång när vi grälade och jag rusade i väg med dimmiga ögon ropade Mimi efter mig:

Vänta.

Jag såg mig om och där stod hon och såg ut som ensammast i världen.

Bästa läsare!

Ni vet att man är utom sig av ursinne i sådana stunder.

Jag ber i alla fall: Kan ni lära er lite av det?

Vänta om man ber er vänta.

Vart annanstans kan ni ha så bråttom som till er älskade?

ETT AV VÅRA typiska gräl: Mimi klagar och undrar varför vi inte kan vara ihop på normalt vis. Hon tycker det normala är att sitta på en fin restaurang i aftonklänning av satin och beställa in tjockt vin. Röda rosor …

Vin och röda rosor!

Kanske normalt i amerikanska filmer.

Åh Gud!

Mimi kunde inte ens delta i det stilla familjelivet i det lilla bruna huset. Hos oss fanns inte Mimi. Inte för någon annan än mig. Hemma påstod jag att jag umgicks med alla mina kompisar och mamma påstod att hon sov om nätterna. Vi önskade alla så hett.

Låt mig få tala med dina föräldrar, föreslog Mimi.

Ett andfått skratt. Som när man har sex.

Min hesa Samantha Fox. Sexy.

Hon krävde det för sista gången.

Låt mig få tala!

DET HÄR ÄR episoden som skulle kunna ändra hela historien.

Här skulle en sidoväg kunna växa fram och leda till en annan plats.

Till de lyckliga sluten.

Visst är det konstigt?

Författare kan välja vilken stig de ska följa.

Jag, Mariia Ovaskainen, kan inte göra det.

För jag är Mimis historia trogen.

MIMI VILLE PRATA med mina föräldrar.

Men jag var en fegis.

Jag ville att vi skulle förbli ensamma äventyrare. Sommarnattens luffare. Det var säkrare. Våra svettiga danser hos Mamma på Vinden i Oredan. Hur skulle man ha förklarat dem?

Så jag tog inte hem Mimi till oss.

Jag lät henne aldrig möta mamma och pappa och skrek inte:

Jag är stolt över att få känna den här människan. Hör ni det! Stolt!

Jag hemlighöll att hon inte hade något fel.

Schh!

Ändå var det just det jag borde ha berättat för dem.

PÅ SKRIVARKURSERNA får man rådet att skriva om familjemedlemmar.

Bästa läsare!

Min mamma och min pappa och min bror är bara biroller i den här historien.

De bara skymtar förbi i bilden. Tisslar och tasslar.

Om det här hade handlat om mina barndomsår skulle mamma ha varit oundviklig.

Då var hon i god form och lyfte mig över sitt huvud på raka armar och snurrade runt mig.

Ingenting var roligare än att sitta i tältet på gården med pappa och läsa serietidningar i skenet från ficklampan. Pappa viskade namnen på nattfjärilarna åt mig: nattflyn, svärmare och spinnare. De förblev osynliga förutom i skenet från lampan.

Jag tog fjärilarna i min hand och blåste dem i nacken.

Då och då brukade vi rumstera om med sågen i videsnåret hela familjen.

Nu: tystnad och tankspriddhet och sjukdom och oändliga pianoläxor.

Min familj har tystats så till den grad att den inte kan påverka mitt och Mimis liv.

Ändå gör den det.

Jag kan redan höra lärarens röst på skrivarkursen: Varför berättar du inte mer om Mimis pappa?

Också pappor som fattas är betydelsefulla.

Är han så hemsk som Mimi påstår? Saknar han också Mimis mamma? Är han galen?

Vi får aldrig veta.

För mig är Iiro Ahonen helt likgiltig som person.

Dessutom är det ganska svårt att säga vem som är galen.

Som till exempel Mamma på Vinden.

Det var klart att hon var död och vi levde. Men om det var Mamma på Vinden som fick oss att spela gjorde det henne inte galen.

Och hur såg vi då ut i våra roller?

Galna?

Kanske bara mycket ensamma.

Jag minns dansen när Mimi stack hål i ena örsnibben med en knappnål. Jag hängde en elefant av guld i hålet.

Fast det var bara krimskrams.

Som allt på vinden.

Byggnadsmaterial.

Plastigt och lätt.

Dallrande i draget.

Från en okänd bris.

13

MENINGARNA BRYTS I två delar.

Styckena blir kortare.

Energin i orden sinar.

Rytmen har förändrats.

Jag kammar luften med fingrarna och söker efter något att gripa tag i.

Mimi!

Du rör dig längre och längre bort från mig.

Du blir tunnare.

Du försvinner.

Samtidigt vet jag att jag inte längre skriver det här bara för mig själv utan för er.

Men bästa läsare.

Är ni helt säkra på att ni kommer att läsa den här historien ända till slutet?

Här är så mycket död.

Olyckor man inte har kunnat värja sig för.

Och så få överraskande vändningar i handlingen.

TOLFTE SEPTEMBER – så där ja. Samma datum igen.

Vi rör oss mot det.

Mot revan i lustens horisont.

Den tolfte september berättade läraren sanningen för oss om explosionen i Tjernobyl.

Följderna av strålningen skulle förbli oförutsägbara.

I framtiden skulle vi bevittna underliga företeelser.

Också hos människor?

I Finland är vi inte utsatta för konstant strålning, sa läraren.

Dessutom är människans hud överraskande tjock, sa läraren.

Porerna släpper inte igenom vad som helst, sa läraren.

Men om man bodde bredvid reaktorn?

Ja just det. Om man bodde bredvid reaktorn.

Då berör naturligtvis explosionen också människan.

Barnadödligheten

betonade läraren

barnadödligheten har hur som helst inte ökat nämnvärt efter olyckan.

JAG MINNS DET VÄL.

Efter den lektionen fick jag ett telefonsamtal från faster Kylli till skolan.

Vi hade orientering på eftermiddagen.

Jag hade kunnat gå hem och ingen skulle ha undrat.

Satu-Siiri såg på mig uppfylld av vilja att hjälpa. Men jag visste vart ensamma sårade djur släpade sig: till skogen.

Jag tog kartan och kompassen trots att jag inte trodde att jag skulle ha behov av någondera.

På min väg till det gränslösa.

JAG PASSERADE varenda trädstam som var utmärkt med rött snöre likt spännet i Mimis hår. Jag gick snabbt förbi dem. Mycket snabbt. Jag passerade varje orienterande par och varje taggtrådsstängsel som markerade skogens gräns.

Dit jag strövade var träden inte märkta.

Jag gick och gick och klättrade och klättrade tills jag var uppe på ett litet berg.

Därifrån gick det bara neråt. På högra sidan glödde granarna gröna. Till vänster glimtade en sjö. Jag visste att det fanns en skitig badhytt på stranden som hade lutat sig mot Mimi den andra juni.

Någonstans tjöt en siren.

Nej. Det var så här jag skulle ha skrivit:

Sirenen tjöt under syrenen på gården till det vita huset.

En vit och röd bil med blåljus på taket svängde in på gården till det vita huset.

Då skrek jag för första gången.

MIMI!

Syyysteeer!

Trots att jag skrek kom inte ett knyst ur mig.

Det började regna tårar.

Öppen jacka öppet allt.

Ziljoner små små hagel genom huden.

I DEN SKOGEN börjar mina mardrömmar.

FASTER KYLLI förberedde sig för avfärd. Hon tyckte det hade gått tillräckligt lång tid efter mormors död. Hon var på väg minst en gång i veckan. Hon packade sin väska och packade upp den på nytt. Hon utkämpade en kamp med sitt samvete om huruvida hon skulle kunna lämna Mimi eller inte.

Det där barnet. Som betydde arbete arbete arbete för henne.

Ingen vill att någon annan ska utkämpa en samvetskamp för hennes eller hans skull så Mimi försökte hålla sig långt borta från faster Kylli och hennes godhet.

I något skede beslöt de sig. Faster Kylli och Mimis pappa.

De höll ett möte bakom stängda dörrar och bestämde helt enkelt att Mimis pappa skulle komma och hämta henne.

Bort!

Ett barn måste ju ha föräldrar, sa faster Kylli.

Det här har väl varit sommarlovet på landet, sa Mimis pappa.

Vi måste ta farväl av Mamma på Vinden, sa Mimi.

Kommer hon inte att följa med dig längre? frågade jag.

Mimi såg på mig och sa:

Hon är ju på vinden.

Mimi fortsatte:

Men vi kommer nog att träffas.

SJÄLVMORD ANTYDS ALLTID.

Det är en regel utan undantag.

Ibland viskar man visserligen antydningarna till en brevvän i Botswana.

Jag och den strålande Mimi talade ofta om döden och inte bara genom antydningar.

För nu var Oredan full av människor som inte kände varandra.

Ingen mormorskärlek längre, inga beröringar när man gick förbi varandra.

Bara ekot som explosionerna lämnat efter sig.

MIMI OCH JAG. Vi arrangerade mormors medicinburkar på stranden bredvid de trasiga flaskbottnarna. Burkarna lyste vita i ljuset. Vi slängde piller i sjön och såg hur mörtarna snappade efter dem. I handflatan vägde pillren ingenting.

Hela min barndom hade jag sett mediciner där hemma.

Först tog mamma några tabletter om dagen. Under senare

år mer. Pappa stoppade i sig en varje morgon. Medicinerna stod i ena änden av köksbordet bredvid dagstidningarna och glasögonfodralet och asken med tandpetare i gröna och röda små koppar av plast.

Det var inget konstigt med det. Pappa och mamma åt dem så vant att jag aldrig kom på tanken att stoppa dem i min egen mun.

Mormors pillerburkar var annorlunda.

De innehöll hjärtmedicin.

Mimi lyfte upp en tablett mellan lillfingret och tummen och viskade:

Det här bestämmer mitt hjärtas rytm.

Sedan skakade hon lätt på handen och lät tabletten falla i vattnet. Den var så liten att den åkte hit och dit på vågorna. Det var många burkar. Man kunde slösa med dem.

Vi beslöt ingenting.

Men utan att märka det började vi spela teater också på stranden.

Vi tränade på att kasta oss ner mot stenarna från de höga träden och landade i sanden. Vi kramade om varandras bröstkorgar tills vi inte kunde andas och svimmade. Vi låg på vägen och väntade på bilar.

Bilarna kom sällan så vi tröttnade och hittade på något annat.

Kanske gick vi barfota på krossat glas.

Ibland försökte vi minnas vad vi hade stoppat i oss under träden.

Då när kärnkraftverket exploderade.

Förutom att äta harsyra hade vi druckit ur regntunnorna och tagit en tugga av ett äpple någon glömt kvar i en trädgårdsgunga.

I alla fall det.

Sådana dåd måste leda till en dödlig sjukdom.

Ska vi spela att det här är vår sista natt, viskade Mimi.

Hon såg på mig med en blick fylld av styrkan i hennes sorg.

Trots att hennes knän var såriga efter hoppandet från trädgrenarna.

Den här gången vill jag vara den som dör, svarade jag. I soluppgången och i elektriska stolen!

Livdöd. Dödliv.

Viljestyrkan rör sig åt vilket håll som helst.

BÄSTA LÄSARE!

Ni önskar att jag ska klara upp den här historien.

Ni önskar att jag ska sätta stopp för olyckan som förs över från generation till generation.

Ni önskar att jag ska avlägsna strålningens inverkan på organismen.

Jag är ledsen men jag kan inte skriva en sådan historia.

Jag har bara den här.

Vet ni att i varje hjärta finns samma rytm som i någon av de sju oceanerna?

Om ni vill ändra rytmen måste ni bli kapten.

Ingen kan vara kapten i någon annans liv.

Eller historia.

MIMI OCH JAG hade varit ute i sjön. Under ytan. Det var inte lätt att sjunka till botten som en sten. I synnerhet om någon drog upp en i håret. Mimis vita hår gled mig ur händerna som om det varit av silke och blivit ännu tunnare under vattnet. Som om det löst upp sig.

Vi spelar inte längre! skrek jag.

Mimi hade varit skrämmande länge under vattnet.

Jag trampade hem med våta kläder och värkande lungor.

Där hemma hade någon tänt papperslyktor i trädgården.

Ljuden hördes ut till vägen, dämpade som om någon lagt en kupa över gården.

Som barn hade jag gillat våra grannar. Bland dem fanns några glada par i trettioårsåldern som ännu inte visste vad de skulle bli när de var stora. Därför kom de och lekte med mig och mina Barbiedockor.

Nuförtiden trivdes jag inte lika bra med grannarna. Jag visste att de höll ögonen på mig precis som mamma och pappa.

Jag blev stående vid husknuten.

Mamma hade en skål med grädde i famnen.

Jordgubbarna väntade på ett fat.

Mamma använde spiralvisp trots att hennes händer skakade. Mamma spelade frisk också när hon hade ont i kroppen. Skådespeleri är ett sätt att överleva.

Det vet ni ju redan.

Mariia! skrek Kreetta glatt.

Hon var den jag beundrade mest när jag var barn. Hon brukade ha väldoftande ponchos och långt hår. Självklart klippte hon av det. Så är det alltid när de börjar vänta barn.

Var har du varit? frågade Kreetta och drog ner mig bredvid sig i trädgårdsgungan.

Hållit andan under vatten.

Det sa jag inte. Jag sa ingenting.

Jag försökte dölja min våta blus genom att vifta med armarna i luften.

Ungdomen har sitt för sig, sa Kreettas man Joni och lät som om han var avundsjuk.

Jag vet, sa Kreetta finurligt. Mariia är kär.

Pappa skrattade godmodigt i korgstolen.

Han skrattade ofta godmodigt när han inte visste vad han skulle säga.

De öppnade ölflaskorna immade på bordet. Hos oss drack man inte starkt. Åtminstone inte med grannarna. Den gula

papperslyktan var tillskrynklad. Den skulle snart fatta eld. Det doftade av Hugo Boss och tennissockor. Kohagens rödklöver och balat hö.

Vackra Katariina sparkade mig ömt på vristen.

Kärleken är en hund från helvetet, sa hon.

Jag förstod att hon citerade någon. Jag försökte stiga upp men vackra Katariina drog mig tillbaka. Hon skrek till när hon rörde vid min fuktiga arm.

Du är kall som en fisk!

Men Kreetta kupade sin hand kring örat som en hemlig bundsförvant.

Berätta mer, sa hon. Berätta!

Det finns en, sa jag långsamt.

En, självklart! En åt gången! log vackra Katariina.

En, började jag. Jag var inte van vid att prata med någon om Mimi. Jag var inte van vid att säga något om henne.

En lät som en avlägsen förälskelse. Mimi var mycket köttslig och självfull.

Jag visste ändå att jag ville säga det här. Jag ville säga det för att hedra de lekar Kreetta och jag hade lekt tillsammans för fem år sedan. För att Kreetta ville veta.

Jag sa:

En som inte har det så lätt just nu.

Meningen var naturligtvis inte rätt för den stämning som rådde.

Den lät som hala stenar och knäppandet från locken på medicinburkarna. Den kom från de ställen där vi drog kniven längs huden och lät blodet rinna.

Kreetta nickade ivrigt.

Aj aj, sa vackra Katariina.

Uppe på kullen skulle den strålande Mimi i våt spetsbody och våta jeans öppna ytterdörren i det vita huset och stiga in i Oredan.

Hon skulle fortfarande hosta vatten ur lungorna.

Faster Kylli skulle ha dragit sig tillbaka till sitt rum.

Huset skulle vara mörkt och tyst.

Mimi skulle klättra uppför trappan till sin lya. Intill vindskammaren. Hon skulle öppna fönstret och hänga sin baddräkt på tork. Rättare sagt sin mormors gamla baddräkt.

Det skulle susa på vinden. Det drog genom springor i väggarna. Mimi skulle somna till susandet.

Joni skrek:

Kärlek är så satans svårt!

Åh om bara allt kunde vara som förr, sa mamma plötsligt.

Hon såg på sin skål. Grädden hade blivit smör.

Det ordnar sig nog, sa Kreetta tyst och tittade på mamma.

Jag steg upp och ingen höll mig kvar. Jag sneglade mot bordet där de andra satt bänkade. Den gula papperslyktan osade redan.

Det där är gammalt, tänkte jag.

Jag hade sett dessa kvällstillställningar. Det fanns ingenting i dem som lockade mig längre.

Pappa viftade med handen som om han försökte sudda ut det Joni hade sagt.

Jonis röst hade varit ihålig och nu ryckte det i Kreettas läppar.

Vuxna orkar inte med allt.

De orkar kanske ännu sämre än fjortonåringar.

Det ordnar sig nog!

Jag hade lust att fråga: Vad då?

Läraren hade fel. Huden är inte tjock. Huden är känslig. Ju äldre man blir desto känsligare är den.

Mamma hade sagt:

Som förr.

Hurdan var den tiden?

Försökte hon skydda mig från den? Tiden?

Så att jag inte skulle växa upp och bli som hon?

14

MIN HEMLIGA SYSTER. I Oredan smakar du sällsamma sobelskinn smeker silverrävar spelar speldosor svär snäser stoppar seriestrippar i slitsen sårar sniglar söker små smaragder strålande safirer i soffor av satin sax ur saltsjön smakar sammet spär snällt ströende snyltgästen slumpens springschas silar skålens simmiga soppa sorterar spännen söndagskläder silke sötnos zebrahandled skäggdopping simmar stramt till stängda skäret.

Syyysteeer!

I Oredan skarvar du skvallrar stammar så småningom skapas segerviss seghet få förklara det fördolda förklara sorgen din samtidigt spara den.

Se så.
Spara.
Syyysteeer!

NÄR JAG ROPADE på henne i skogen tänkte jag på vad jag skrev tidigare: Med Mamma på Vinden förlorade Mimi igen och igen.

Nu var jag inte längre säker på det.

För Mimi förlorade inte Mamma på Vinden.

Mamma på Vinden var NYCKELN Mimi bar med sig.

En rostfri nyckel som höll och höll.

Så hon spelade upp ett annorlunda minne.

Som barn sprang Mimi inte upp på vinden när hennes mamma kallade på henne. Men hon gjorde det nu.

I AUGUSTI BLEV natten natt igen och dagen dag. Sommarstugeborna lämnade byn. Mimi och jag såg hur de susade iväg till sina städer med cyklarna på biltaket.

Vad ska vi göra sen, när vi inte längre kan vara på stranden, sa Mimi.

Vi är i skolan, sa jag.

Hon svarade ingenting på det.

Badhytten tycktes ha blivit mindre. Den luktade mögel. Väggarna av spånskivor dröp av fukt men vi pressade oss mot dem precis som förr. Vi klättrade på stenarna och stirrade ut mot sjön som fortfarande bar oss.

Slå inte längre hjärta. Slå inte den slagna, sa Mimi.

Hon kramade som vanligt om en medicinburk.

Den tryckte mot hennes hjärta.

Mot hennes hud.

OCKSÅ OREDAN HADE förändrats.

Efter mormors död var radion avstängd.

En del av fotografierna var bortplockade från byrån.

Vart? Varför?

Schh!

Ibland när jag kom cyklande in på gården till det vita huset på kullen var jag tvungen att kisa med ögonen. Jag tyckte det såg ut som om huset rörde på sig i vinden. Vacklade. Flaxade med sina öppna fönster som en fågel på väg att lyfta.

När vi satt i Mimis rökiga rum tyckte jag mig se trasiga kläder som tillhörde Mamma på Vinden flamma upp i Mimis garderob.

BÄSTA LÄSARE!

En person i berättelsen kan befinna sig i konflikt med sin omgivning.

Så skriver de hurtiga svenskarna i en handbok som heter *Skriv om och om igen.*

Jag vet inte om det kan vara så underbart att skriva att man vill göra det om och om igen.

Men vad gäller konflikter med omgivningen håller jag med.

I den här historien är hela huset Oredan en konflikt.

Som exempel kan vi också använda vilken fjortonåring som helst som kastas ut på skolgården i augusti.

En lång natt ligger mellan den sista lovdagen och den första skoldagen i augusti. Under natten förvandlas kamraterna från sommarlovet till rovdjur med glimmande ögon. De samlas i flockar på skolgården. Den du sprang med i morgondaggen hör kanske inte till samma flock. Den som vann tävlingen i simhopp förlorar kanske på mattelektionen.

Vänskapen måste vara stark om den ska hålla genom den ödesdigra natten.

Första skoldagen hade Satu-Siiri ny svart jeansjacka och stuprörsjeans. Hon hade gelat sin lugg så den var högre än någonsin. Det konstigaste var att hon inte log längre.

Flätorna var borta!

Gudaa, sa jag till Satu-Siiri.

Hon fnös.

Jag bestämde mig för att inte låta förändringarna rucka på vår vänskap.

Det är okej, svarade jag.

Jag klappade henne vänskapligt på låret.

Hon tog av sig jackan. Under den hade hon en svart tröja på vilken det stod *Slayer* skrivet med vit krita.

Då förstod jag att hon hade blivit hårdrockare.

Det var typiskt för åttiotalet.

VAD SKULLE DU ta med till en öde ö?

En båt, Mimi frågade och svarade vid dörren till klassrum 421.

Hon stannade i skolan de första två lektionerna.

Skolan var ingen lösning för henne. Där fanns ingen NYCKEL. Skolan gav inte ett endaste svar på de frågor som var viktiga för henne.

Skolan hade ingen tröst att ge.

Mimi hade fixat sitt betyg i svenska. Hon sa att det var bara för min skull. Därför att svenskan var en av våra NYCKLAR. *Jag vill inte ha … bara oljus.*

Jag är så trött, sa Mimi till mig vid rökrutan.

Jag är så trött och trött och trött, sa Mimi.

Och jag kommer inte ur det, sa Mimi.

Kommer jag aldrig ur det, sa Mimi.

Läraren är på väg, informerade jag.

Den strålande Mimi släppte sin cigarett och blåste ut rök ur munnen.

Flickor flickor, sa läraren.

Jag går hem och sover, sa Mimi.

MIMI SOV FAKTISKT.

Nästan hela augusti.

I det vita huset uppe på backkrönet såg 59 och 62 för sista gången hur Clint Eastwood fick stryk. Faster Kylli hade

återigen packat sin väska. Denna gång på allvar. Resväskan i tamburen stod och väntade på stunden då hon skulle få sin pension och kunde resa norrut.

En stor resväska, till hälften framför trappan så att Mimi blev tvungen att kliva över den.

När jag tog mig upp till henne på övervåningen låg hon i sängen och utstrålade hett ljus. Hon hade magrat ytterligare. Jag vet inte vad hon åt och när. Jag var aldrig i det vita huset vid middagstid. Fanns det en middagstid i huset?

Jag sa:

Dina armar är helt röda. Vet du vad? Svalorna har stuckit. Det är snart höst.

Jag pekade på små svarta fåglar som hade satt sig på en telefontråd likt bokstäver på rad.

Jag sa:

Vet du att på ladusvalornas ungar i Tjernobyl växer det ut vita dun på halsen i stället för röda?

Mimi skakade på huvudet och vägrade titta.

Jag sa:

Fåglarna kommer inte till vinden längre. Dom flyger bort.

För helvete om vi hade pengar skulle vi flyga till New York, sa Mimi.

Bort!

Efter att mormors börs hade stängts fanns det mindre och mindre pengar.

UNDER DE DÄR veckorna blev Mamma på Vinden besvärlig.

Vinden hade blivit kallare.

Och större. Den var nära att rasa samman. Nu fortsatte den i det oändliga och försvann i mörkret och det okända. Om kvällarna kunde jag inte längre urskilja väggskåpen eller de trasiga möblerna på andra sidan av rummet. När mina ögon hade vant sig vid mörkret såg jag bara Mimi.

Dofterna hon sprutade ut i luften härsknade snabbt. Ruttnade rosor. Torkat glitter. Bottensats i parfymflaskor. Syner inkapslade i ampullerna. Krossade drömmar. Svartnade minnen.

Mamma på Vinden tvingade oss att vänta.

Mimi skakade ofta som i frossa tills Mamma på Vinden äntligen anlände.

Mamma på Vinden.

Gudinnan

målade läpparna sneda och såg ut som en ilsken kärring.

Mamma som inte avlägsnade sig.

Mimi saknade henne så.

Mamma på Vinden svängde på sin häftiga hästsvans och vi spelade teater på hennes befallning. Vi byggde nya ansikten åt oss själva. Smycken. Axelvaddar. Midja. Långa ben. Längre.

Mimi blev den Mamma på Vinden ville.

Inte för att jag inte gillade turkos ögonskugga. Men det finns en gräns för allt. Vi köade till kabarén och drog på

oss alltför högklackade stövlar. Vi vände blicken mot himlen som nunnor.

Också av det fick man ont i huvudet.

Ibland täckte vi för våra ansikten med dukar. Eller ammade bebisar som ville ha mer och mer.

Vad än Mamma på Vinden hittade på.

Var skådespeleriet ett sätt att glömma eller minnas?

En gång hade vi på oss guldfärgade tubtoppar och vi spelade flera gånger att vi var på en rökig bar tills Mimi slutligen slet av sig nätstrumporna och slängde iväg dem mot ett tomt svalbo.

Jag orkar inte längre med det här! skrek hon.

Faster Kylli knackade skarpt på dörren.

Vi var stygga flickor som störde henne med vårt oväsen.

Knackningarna lät som ett eko från rymden.

Det fanns inte längre några väggar. Inget tak.

Jag drog åt sidensnodden i fållen på toppen så hårt att den gick av. Ett rosafärgat pulver svävade runt Mamma på Vindens stol och landade i Mimis hår. Mimi låg utan strumpbyxor på golvet och grät.

Mamma på Vinden syntes inte till.

Jag hötte med näven i luften och skrek:

Dra åt helvete!

Knackningarna tystnade. Faster Kylli trodde antagligen att jag hade skrikit åt henne. Jag lyfte upp Mimi i famnen.

Jag minns hur hennes långa ben hängde över min högra arm. Hennes vikt.

Hennes topp var för liten och hon hade gåshud. Jag bar bort henne från vinden.

Några timmar senare sa hon:

Jag vill inte bli kvinna. Man måste lägga på sånt där jävla rouge.

Jag sa:

Då blir vi män.

Du har ju alternativ, sa Mimi.

Har inte du?

Absolut inte, sa Mimi.

Hon knäppte fast det lilla röda spännet i sitt hår. Jag tänkte på kroppen som är en plats. Vår ytlighet: om man förlorar sina gränser finns det ingenting mer att förlora.

Teven stod på i kammaren.

Running up that hill! Make a deal with God! sjöng Kate Bush i en musikvideo och störtade mot himlen tillsammans med varelser utan ansikten.

Vi såg på henne med ögon inflammerade av dofter.

Mimi strålande som en stjärna född i en kärnkraftsexplosion.

If I only could … make a deal with God.

Överhettat hjärta.

Blottlagd kärna.

Bara kraft.

Jag vill inte ha ... bara oljus.

Det glimmade till i Mimis rum.

Precis som om Mamma på Vinden sträckte sina osynliga fingrar ända dit.

Som om hon redan ordnade Mimis saker. Skrattade åt Mimi genom spegeln.

Och det var naturligtvis inte bara fråga om rouge.

Mimi hade byggt upp vinden med de saker hon hade hittat i lådorna.

Därför rörde Mamma på Vinden vid Mimi på nytt och på nytt.

Spelade sina melodier genom henne. Förklarade henne. Smyckade ut henne. Band henne.

PÅ GRÄNSEN TILL en annan årstid lärde jag mig hat.

Jag hann inte göra något. Men jag hade verkligen velat.

Jag hade velat slita ner Mamma på Vindens tyll och solfjädrar. Jag hade velat stjäla hennes smink och göra det till mitt och Mimis. Jag hade velat ta hennes ord och gester och härskarinnestol.

Varför kunde vi inte ta manuset i egna händer?

Mimi och jag borde ha stulit allt!

Jag började inse varför mammor i berättelser ofta är döda och döttrarna föräldralösa.

Den här mamman var bara inte tillräckligt död.

JAG HADE NÅGON gång suttit i min mammas famn. Inte bara en gång utan många. I famnen fanns ett förbud: Slå inte.

Man fick aldrig slå någon. Förstöra.

Det var rätt.

När jag stirrade på vinden med ögon som streck tänkte jag ändå:

Jag vill inte anpassa mig till det här.

Till Mimi sa jag:

Vi har rätt att vilja något annat.

Mimi vände tankspritt på huvudet.

Javisst, sa hon, *det går som det går*.

Magin i det svenska språket höll hur som helst på att försvinna.

Hon ville ändra riktning.

Bort från mig.

VÄGGEN HADE gett vika.

Gränsen.

15

JAG VAR VAN vid skolan.

Anpassad.

Som ni redan vet: jag trevade efter kunskap på lektionerna.

Levande eller död.

Ju mer jag lärde mig desto tryggare blev jag. Jag räckte upp handen om det roade mig. Jag var ofta road. Jag ville också visa upp mina färggranna armband som klirrade när jag lyfte armen.

Jag tänkte inte att skolan skulle ha något annat med mitt liv att göra.

Förrän jag trodde att jag skulle träffa Mimi där.

I september 1986 frös jag i skolan utan henne.

Jag ville bli avslöjad i ljuset.

Ingen annan sa till mig:

Var inte dum.

Eller:

Tänk nu lite.

Och även om någon gjorde det så riktade de sitt ljus fel.

Ingen annan såg mig under mina axelvaddar.

Jag erkänner att också jag var bekymrad över hennes betyg. Nian var en viktig klass och nu gällde det att vara skärpt. Det är ju klart!

Men inte för Mimi.

Så jag satt på kanten av hennes smala säng och upprepade som en studievägledare:

Kom till skolan. Kom till skolan. Kom till skolan.

MIMI BARA SOV. Hon såg så söt ut under sitt gröna täcke att jag ibland lät bli att väcka henne överhuvudtaget. En gång snodde jag en dikt från hennes anslagstavla.

Det sägs att solen går ner
men den går runt
och stannar aldrig
det är vi som lägger oss
vi längtar efter sömnen
Skrivet av Mimi.

JAG TROR ATT hon visste att jag skulle ta den. Hon frågade aldrig om dikten och jag sa ingenting om den till henne. Det var så det skulle gå: hon sov och jag fick syn på dikten och tog den.

Bästa läsare!

Vad tänker ni om den där dikten?

Om rytmen i den?

Om Mimi hade skrivit det här hade historien kunnat bli mycket bättre!

Mimi var smart. Kanske den smartaste människa jag har träffat. Hennes intelligens var av det slaget att man kunde känna den. Med kroppen och själen.

Jag hade bara mer tur. Ett litet brunt hus. Mamma som bakar så länge som hon orkar och pappa som läser och storebror som övar på sin pianoläxa. Till och med en katt. En sådan människa har tur.

Mimi sa:

Du klarar dig. Du ska läsa läxorna så bra att du en dag sitter i en skyskrapa och leder andra.

Så sa Mimi.

Hennes brännande ögon.

Därför visste jag att när man har tur så klarar man sig också i skolan.

NI FÖRSTÅR JU. Eller förstår ni?

Mimi trädde sin klassring på min halskedja.

Jag tappade kedjan och satte ringen på fingret.

Ringen var för stor för mig. Under skoldagarna gled den flera gånger av fingret. Igen och igen, som mitt löfte att alltid vara hos Mimi.

Lätt.

DESSUTOM HADE JAG börja dra mig för att besöka vinden i det vita huset.

Jag ruskade om den sömniga Mimi och sa att hon inte kunde fortsätta så här.

Kan vi inte bara vara tillsammans, sa Mimi.

Det måste ju finnas annat också, svarade jag.

BÄSTA LÄSARE!

När jag tänker på det nu vet jag inte vad i helvete jag menade med det.

Men det var så jag sa: *annat också.*

Jag var van vid att få något mer.

Alla mina armband av plast.

Mimi var van vid att inte få någonting alls.

MIMI TOG CIGARETTEN hon hade bakom örat och såg missnöjd ut.

Hon sa:

Lärarna kollar på oss i skolan. Jag har aldrig kunnat tåla det. Dom är där och observerar oss. Som om vi var deras offer.

Dom kan inte göra oss något! skrek jag.

Dessutom tyckte jag ju om det. Jag ville synas men det ville inte Mimi. Jag ville också ge lärarna något att tänka på. Jag ville visa.

Mimi sa:
Jag är intresserad av dig och inte av världen.
Jag sa:
Jag älskar dig.
Det var bara det jag ville höra, sa Mimi. Att du älskar mig och jag dig och ingen offrar åt någon.
Hon lät sin hand glida längs höftens båge. Inte som om den var hennes utan som om hon fått sin höft till låns. Någonting värdefullt som inte tillhörde henne.
Mimi.
Hennes hålrum är fuktiga och röda inuti.
Känsliga.
Genom dem dök man in i själen.

MIMI SA ALLTID:
Djupare. Tryck hårdare. Jag vill känna dig helt och hållet.
Mimi frågade:
Vad vill du?
Mimi sa inte:
Jag vill.
Alltid bara Mi-Mi-.
Mi-Mi-.
Ett tomt ljudlöst rum på ett ställe där det borde ha stått Miranda.

16

MIMI HADE ETT kors om halsen. Men hon sa: Det finns ingen speciell anledning till ånger. Man knyter en scarf runt höften bara så där. Vi går till stranden. Bara så där. Till den mjuka sanden. Små små trosor och ett järnkors om halsen. Den vanliga utstyrseln om man är fjorton. Vi springer i sanden som om vi sprang ut i havet.

I havet som inte finns.

Bara sjöns lättjefullt blinkande ögon.

Vi gör en brasa och en ring. Så där bara. Famnen full med stearinljus. Ett hjärta i sanden. Gjort av ljus. En ängel av kött och blod.

Vår sista sommarnatt:

ljus ljus ljus.

Radion som jag hade burit till stranden hackade: *Syster jag vill stanna. Jag vill. Jag vill. Jag vill.*

Små nätta lågor i en ring på stranden. En häxcirkel.

Men den räddade oss inte från något.

Orden som en bön. En levande eld som värmer. Bränner.

All eld och att spela styrkan hos elden.

Jagälskarjagälskarjagälskar.

Som sand mellan tänderna.

DÅ SÅG JAG Mimi för sista gången.

Det trista med sista gånger är att man inte vet att det är den sista.

Jag sa till henne detsamma som jag hade sagt tidigare sommaren 1986:

Take care.

Hon gick in genom dörren till det vita huset.

Min omsorg var med henne.

Take care! Take it!

Men än sen.

Ingen bodde längre i rummen i Oredan.

Just den dagen hade faster Kylli fått sin pension och placerat sin kappa och sitt paraply på resväskan i tamburen med tanke på morgondagen.

Hon var redo för avfärd.

Bort!

JAG TROR INTE att Mimi hade bestämt dagen.

Det går som det går: en lämplig morgon. Ett lämpligt ögonblick.

Burken med tabletter i fickan. Som i många veckor redan.

Ett aktivt liv. En passiv död.

Och plötsligt tvärtom.

Faster Kylli ringde norrifrån till mig i skolan. Hon hade redan hunnit resa i flera timmar när hon fick höra det. Hon hade glömt kvar något i Oredan … Hon hade ringt dit från stationen där hon skulle byta tåg.

Det var inte Mimi som svarade i telefonen längre utan Mimis pappa.

Jag föreställde mig faster Kylli i stationsrummet, mörk och stor och skakande.

All hennes energi var borta.

Faster Kylli sa:

Jag hade bara en känsla av att du måste få veta. Vad som hänt.

Jag stod i skolans pyttelilla telefonkur och runt omkring mig släcktes belysningen.

Meddelandet ekade:

Elev Mariia Ovaskainen. Elev Mariia Ovaskainen. Du har ett telefonsamtal. Vänligen kom till telefonen.

Jag lutade mig mot väggen i kuren med luren i min vänstra hand. Vad som hänt. Vad som hänt.

Högtalaren upprepade envist:

Elev Mariia Ovaskainen. Elev Mariia Ovaskainen.

Till sist tystnade högtalaren.

JAG VILLE GÅ förlorad.

Skogen var ett säkert val.

Orientering ingenstans.

Oändlig orientering.

Skogen var samma skog där jägare hade förlorat många jakthundar. Till vargar. Till björnar. Till skogens grymma väsen. Barn hade villat bort sig i den och alkoholister dött av köld i sina papphyddor. Ibland föll fåglarna från grenarna utan orsak. Döda som stenar.

Och på hösten 1986 fick man inte längre ta hem sjuka djur för rehabilitering. Deras päls samlade radioaktiv strålning. Liksom också människornas hår som började stråla.

Konstigt ljus.

Löven föll – föll – föll.

Annorlunda än förr om höstarna? Som om de var förgiftade?

Jag ville förmultna och falla ner i skogens förorenade jord.

Jag ville förlora den Mariia som hade stått hand i hand med Mimi på stranden och lyssnat till svallet från livets vågor.

Jag ville förlora alla mina lemmar. Underkroppen. Överkroppen. Bröstkorgen.

Jag ville dö om Mimi också var död.

Vi hade en överenskommelse.

Att ingen av oss skulle vara ensam längre.

JAG GICK IN i den mörka skogen. Jag sprang mot de mörkaste skrymslena. Jag sprang och sprang med öppet ansikte i regnet. Var och en av er vet hur man springer när man har döden i hasorna.

Du var ju rädd att det skulle gå så här, hoade en uggla.

Jag var inte rädd.

Du visste! Du visste! Du visste! kvittrade en mes.

Men jag trodde det inte.

Hon var en bra skådespelare, sa en hackspett.

Hon spelade aldrig!

Där var det.

En mask som kläs av och så är det ingen mask.

Harsyra förgiftad av kärnavfall gulnad och torkad under mina fötter. Framåt. Framåt. Ingenting annat än rytmen i springandet ingenting annat att lita på.

Tills jag inte orkade längre.

DEN STÖRSTA hiten sommaren 1986:

The Final Countdown.

Dididiidii didididididii
Dididiidii didididididididii
Dididii dididiidididididii
diidii!

OM MIMI HADE väntat ett år eller två, skulle livet då ha blivit lättare? Hade Mamma på Vinden varit borta? Skulle Mimis pappa ha gjort något åt det hela? Skulle mormors minne ha bleknat?

Om Mimi hade väntat.

Det fanns ingen tid. Tiden finns inte.

Det finns bara en sprakande passion inriktad på detta ögonblick.

Detta ögonblick som flammar upp som ett ljus innan det försvinner.

Ett förbiilande ögonblick.

Lust.

En tugga.

JAG LÅG I mossan med kinden mot det våta.

Jag visste inte om jag levde.

Eller om Mimi levde och jag var död.

Det enda säkra var att vi var på olika ställen.

Nu visste jag att gränsen mellan liv och död existerar.

Varför ville hon inte leva för min skull –

För min skull –

hemliga syster
du krävde aldrig något av mig
men du tvingade in mig här i skogen

mot din vilja
för din skull / är det natt för mig.

Det olyckligaste slutet är inte det där alla dör.
Det olyckligaste slutet är när bara en blir kvar.

Skogen är den sista NYCKELN.

Och berättelsens skog är aldrig vilken skog som helst utan ett själslandskap.

När personen i berättelsen går till skogs går hon mot sina hemligheter.

I den strålande skogen måste jag svälja min sista portion ljus ljus ljus.

Jag sa till min skog: Ta mig då. Lämna mig här. Låt mig vara i min kropp utan att behöva tänka på något.

När regnet rann ner i nacken på mig såg jag Mimis öppna jacka på stranden. Hon vände sig mot mig. Jag tog emot hennes blick och jag hade en uppgift. Min uppgift var inte att rädda Mimi utan att fatta hennes hand. Leva med henne i det ögonblicket.

Om själen är samma sak som kroppen är Mimi helt och hållet borta.

Men samtidigt gick vinden över mitt ansikte.

17

BÄSTA LÄSARE.

Vi har kommit till sista kapitlet.

Det har gått lång tid sedan Kalle Anka ringde till mig.

Ett helt liv.

SPELAR GUD TÄRNING?

Albert Einstein påstod att han inte gör det.

Trodde Einstein på en personifierad Gud?

Den strålande Mimi gav sig iväg vid första försöket.

Men hon kan inte komma tillbaka.

Inte om hon så försöker hur många gånger som helst.

Och det är ingenting strålande med det.

Det är bara död.

NI VET REDAN vad som händer härnäst.

Man hittar mig.

Här. Är hon. Hon är här!

Mitt själslandskap fylls av andra människor. Ljud. Meka-

niskt ljus. Scoutpatrullerna kommer. Satu-Siiri. Mamma eller pappa. Pappa eller mamma. Växlande ansikten. Man lyfter upp mig och frågar om jag är okej.

Man kör mig till ett ställe för återhämtning.

Detta jag, Mariia Ovaskainen, återhämtar sig.

Blir bättre?

Tiden i skogen den tolfte september var den sista jag tillbringade på tumanhand med Mimi. Senare delade andra hennes död med mig.

Min mamma och pappa och även min storebror.

För det hände något i skogen också mellan oss.

Jag var inte längre bara ett barn eller en lillasyster.

Man kunde inte skydda mig från kärlek.

Därför hade jag väl vuxit upp till människa.

BÄSTA LÄSARE!

Också ni anlände till skogen.

Mimi gav mig alla sina NYCKLAR och jag blev en NYCKELflicka.

Jag gav NYCKLARNA till er.

Ni kan göra vad ni vill med den här historien.

Lämna mig nu ensam.

Dolda för er blick rinner mina tårar i mörket.

EFTERSKRIFT

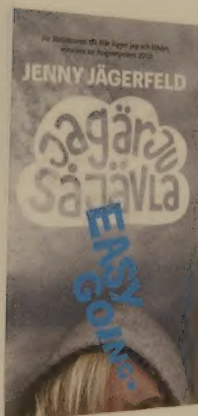
Idag är Tjernobyl en övergiven stad i norra Ukraina nära gränsen till Belarus. Det förekommer inga turistresor till trakten.

Men människor bor i alla fall någonstans i närheten. De steker potatis och prenumererar på dagstidningar precis som vi. De och deras barn har klarat sig ur olyckor. De tänker fortsätta leva. De andas Guds luft och strålar

ljus ljus ljus

vars namn är
livslust.

MER LÄSNING FRÅN GILLA BÖCKER

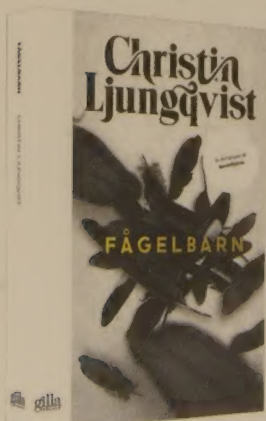
Av författaren till *Här ligger jag och blöder*, vinnare av Augustpriset
Joanna har adhd. Så länge hon äter sin medicin är det inget större problem. I alla fall inte jämfört med att ha föräldrar som inte riktigt är närvarande. Eller att inte ha råd med ny medicin. Och därför lura en knarklangare på pengar. Och bli mordhotad. Vilket inte är någonting alls, jämfört med att vara kär. I Audrey.

"Sällan har vi sett en svensk roman med så mycket fart, driv och jävlar anamma"
SVENSKA DAGBLADET

faldigt prisbelönad
r 1943. En kvinnlig brittisk arresteras i det naziockuperade rike. Efter veckor av tortyr går ...ned på att avslöja allt, och börjar skriva sin bekännelse. Det blir berättelsen om piloten Maddie som flög henne till Frankrike, om deras vänskap och kamp för överlevnad.

"En unik roman om kvinnlig vänskap och styrka"
NEW YORK TIMES

Kritikerhyllat thrillerdrama
Från början hade Hanna två bröder. Det skiljde bara ett år mellan dem, men medan Samuel var känslig och försiktig, var Jens hans raka motsats. Nu är de borta, båda två. Och allt är Jens fel. Och kanske Hannas också, hon visste ju vad som skulle hända, kanske kunde hon ha stoppat det. Är det därför Jens har kommit tillbaka, för att hämnas?

"En otäck, tät och ruskigt välskriven roman om destruktivitet och ansvar"
SVENSKA DAGBLADET

Läs mer på www.gillabocker.se

gilla BÖCKER

"Det var år 1986 och Tjernobyl hade precis exploderat.
För mig blev det sommaren då jag slutade prata med mina föräldrar. Det blev sommaren som jag blev tvungen att hålla tyst om i resten av mitt liv.
Men nu tänker jag berätta allt för er.
För man ska inte skydda någon från kärleken."

Mariia bor i en liten by i Finland och längtar efter att något ska hända, att något i hennes liv ska explodera, gnistra och spraka. Så flyttar Mimi till byn. När Mariia ser på Mimi ser hon bara ljus ljus ljus, men bortom ljuset finns något annat: en sorg så stor att ingenting rår på den.

LJUS LJUS LJUS är ett språkligt fyrverkeri och en glödande kärlekshistoria om att vilja dela allt men inte kunna, och om att vara den som blir lämnad ensam kvar.

VILJA-TUULIA HUOTARINEN (född 1977) är en av Finlands mest etablerade ungdomsboksförfattare och även poet. Hon har nominerats till ett flertal prestigefyllda litteraturpriser, och 2011 tilldelades *Ljus ljus ljus* Finlandia Junior, Finlands motsvarighet till Sveriges Augustpris i kategorin bästa barn- och ungdomsbok.

gilla BÖCKER
www.gillabocker.se

